פולע טאבעלע פון דער מלוכה-לאטעריע זעה 3-טע זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 63 | Łódź, Wtorek, 14 marca 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט״ז אדר תרצ״ג | № 63
Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אנ׳אטענטאט אויף היטלער׳ן
געפלאנט אויסצופיהרען אין מינכען

בערלין, 13. (טעלעפאניש) פון מינכען איז מען מודיע, אז עס איז ענטדעקט געווארען א פלאן פון אן אטענטאט אויף היטלער׳ן.

דעם אטענטאט האט פראיעקטירט גראף ארקא, וועלכער איז ארעסטירט געווארען. ער האט זיך מודה געווען אין צוגרייטען דעם אטענטאט.

גראף ארקא האט בשעתו דערשאסען דעם דאמאלסדיגען דייטשען פרעמיער קורט אייזנער, וועלכער איז געווען אן אונאפהענגיגער סאציאל־דעמאקראט.

עפענטליכע ארבייטען

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דעם 20. מערץ הויבט זיך אן די ערשטע סעריע עפענטליכע ארבייטען צו בעשעפטיגען ארבייטסלאזע.

אין אפריל וועלען שוין זיין בעשעפטיגט 38,000 ארבייטסלאזע און אין יוני — ביז 60,000 די ארבייטען וועלען איינעמען שאסען, ברוקען, רעגולירען טייכען א. ד. גל.

די לעמבערגער הויך־שולען נאך נישט טעטיג

לעמבערג, 13 (טעלעפאניש)

אין דער מעדיצינישער וועטערינאר-אקאדעמיע האבען זיך נעכטען אנגעהויבען די לעקציעס. פאר׳ן בנין האבען זיך פערזאמעלט ענדעקישע סטודענטען און נישט געוואלט ארייגלאזען די צוהערער צו די לעקציעס.

מען רעכענט, אז מיטוואך וועלען זיך אויף דער אוניווערזיטעט און אויפ׳ן פאליטעכניקום אנהויבען די למודים.

נעכטיגע סיים-זיצונג

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דעפ. טאמאשקעוויטש (ב. ב.) האט רעפערירט דעם געזעץ־פראיעקט וועגען ראטיפיצירען די פריינדשאפט־ און האנדעלס־טראקטאטען צווישען פוילען און אמעריקע.

נאך א דיסקוסיע איז דער פראיעקט אנגענומען געווארען אין בײדע לעזונגען.

? ארארא ט ?

נייער פוילישער אמבאסאדאר אין איטאליען

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) לויט א דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט איז ה׳ יעזשי פאטאצקי נאמינירט געווארען אלס פוילישער אמבאסאדאר אין איטאליען.

די ארבייט פון סיים און סענאט

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער סיים וועט אפהאלטען זיצונגען מיטוואך, דאנערשטאג און פרייטאג. עס וועלען אויך ארבייטען די סיים־קאמיסיעס.

דער סענאט וועט היינט דינסטאג אפהאלטען א זיצונג א גאנצען טאג, צוליב דעם, וואס עס דארפען ערלעדיגט ווערען די געזעץ־פראיעקטען וועגען געזעלשאפטליכער פערזיכערונג און זעלבסטפערוואלטונג און אויך 14 אנדערע געזעץ־פראיעקטען וואס דער סיים האט שוין בעשטעטיגט.

ווי מען גיט איבער וועט בקרוב שוין בעטראכט ווערען אין סיים דער רעגירונגס־געזעץ־פראיעקט וועגען פולמאכטען פאר דער רעגירונג און מלוכה־פרעזידענט, וואס וועט געוויס בעשטעטיגט ווערען דורך דער מעהרהייט.

וויפיל פוילען איז שולדיג אמעריקא

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט די נאהענטע אונטערהאנדלונגען מיט די פעראייניגטע שטאטען וועגען רעגולירען די מלחמה־חובות, איז איצט פעסטגעשטעלט געווארען די ציפער פון די פוילישע פערפליכטונגען בנוגע אמעריקע.

עס וועט אונטערהאנדעלט ווערען וועגען א סומע פון 205 מיליאן דאלאר.

דער נייער מלוכה - פרעזידענט פון העסען

פראפ. ד״ר ווערנער-בוצבאך (היטלעריסט)

פערטיידיגער פון „צענטראלעוו" האבען אנגעגעבען א קאסאציע געגען אורטייל פון אפעלאציע-געריכט

ווארשא, 13. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) נעכטען האט די פערטיידיגונג פון די בעשולדיגטע אין׳ם פראצעס פון „צענטראלעוו" אריינגעטראגען א קאסאציע געגען אורטייל פון אפעלאציע־פראצעס.

קאנצעסיאנירט דורך די האנדעלס=פערטרעטונג פון ז.ס.ס.ר. אין פוילען

אויף פסח שפייז-פראדוקטען
ווי אויך מעהל און מצה=פעקלער
צו די ביליגסטע פרייזען ◆ שיקט נאך רוסלאנד
די פירמע
ס. דישקין אקצ.=געז. 8
לאדז, פיעטריקאווער
בעשטעלונגען נעהמען אויך אן אלע אונזערע פיליאלען און אבנעהמער.
1331

דאס לאנגיעהריגע בעקאנטע און רעיעלע
טוך און קארט=געשעפט
HERMAN WŁOSKI
(עקזיסטירט פון 1910)
לאדז, 3 נאוואמיעסקא 3 טעל. 114-92
פראנט 2=טער שטאק
בעזיצט אויף לאגער צום פריהלונג און זומער-סעזאן דעם גרעסטען און שענסטען אויסוואהל פון די
בייעסטע הערען און דאמען־שטאפען
אין זעמטליכע פארבען און מוסטערן פון ענגלישע, ביליצער, טאמאשאווער סחורות א. א. — נעגויע פאבריקס = פרייזען!
געדענקט די אדרעס! קומט און איבערצייגט אייך!
רעיעלע בעהאנדלונג!
3 3 3 3

א בשורה טובה פאר מיינע געעהרטע שפילער!
אין 2-טען ציהונגס-טאג פון דער 5-טער קלאס פון דער פוילישער מלוכה-לאטעריע איז געפאלען דאס גרויסטע געווינס פון
10.000 זל. אויף נומער 60939
אין מיין איבערצאל-בעוואוסטער און גליקליכער קאלעקטור פון
I. H. LITTMAN
32 פיעטריקאווער 32 טעל. 144-72
וואו עס זענען א סך פאמיליעס שוין גליקליך געווארען. א גאנץ קליינע צאהל גליקליכע לאסען צו דער איצטיגער 5-טער קלאס נאך צו בעקומען. כל הקודם זוכה!
1324

איידער איהר גיהט פערקויפען
אלד, זילבער, בריליאנטען, ביזשוטעריע
קינסטליכע גאלדענע ציינער און לאמבארד-קוויטעס, קויף איך און צאהל די העכסטע פרייזען
ג
בימע בעזוכט מען געשעפט
L. Korzeń, Pomorska 26.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- הארץ-און סקלעראז-קראנקה.
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוונד.

אחרי מחלה כבדה וממשכה נפטרה והלכה לעולמה האשה הכשרה המצויינת בכשרונותיה ובמעשיה הטובים
נ. ע.
טאבא ציריל גוטער
אשת ר׳ איטשע מאיר נ״י
(בת ר׳ אברהם בוכוויץ ז״ל)
בשנת ס״ז לימי חי׳.
הלויתה למנוחת עולמים תהי׳ היום ביום ג׳ פרשת תשא (14. מערץ 1933) בשעה 11 בבוקר ממעונה רחוב פאלנאצנא 12.
השרוים מצער עמוק בעלה, בניה, בנותיה, חתניה, נכדיה, ניניה וכל משפחתה.

גרויזאמע יודן־פייניגונגען אין דייטשלאנד

אלארמירענדע ידיעות אנגעקומען קיין וויען

וויען, 13 (י.ט.א. טעלעגראפיש)
די ווינער צייטונגען ברענגען אלארמירענדע ידיעות פון גרויזאמע יודען־פייניגונגען אין דייטשלאנד. די היטלעריסטען פייניגען יודישע פערזענליכקייטען, וועלכע האבען קיין שום געמיינזאמעס נישט מיט די קאמוניסטען.

היטלער אין מינכען

בערלין, 13 (ספ. טעל.)
קאנצלער היטלער איז זונטאג אוועגד געקומען צו פליהען קיין מינכען, אין דער גמזעלשאפט פון אינערן־מיניסטער פריק.
מאנטאג האבען זיך אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען מיט דער בייערישער פאלקספארטיי וועגען שאפען א נייעם קאבינעט.

קאמונאלע וואהלען אין פרייסען

בערלין, 13 (ספ. טעל.)
אין גאנץ פרייסען איז זונטאג פארגעקומען וואהלען צו די קאמונאלע זעלבסטפערוואלטונגען און סיימיקעס.
דער רעזולטאט פון די וואהלען איז דער זעלבער ווי צום פארלאמענט. די היטלעריסטען האבען בעקומען אומעטום א מעהרהייט.

גרויסע רעוויזיעס אין מזרח־פרייסען

בערלין, 13 (ספ. טעל.)
אין גאנץ מזרח־פרייסען האט פאליציי געמאכט רעוויזיעס זוכענדיג געוועהר. עס זענען ארעסטירט געווארען א סך קאמוניסטען און סאציאליסטען.
שטורם־אפטיילונגען האבען פערנומען די בנינים פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

די העצע געגען יודען אין דייטשען ראדיא און פילם

בערלין (יט"א) דער „נאציאנאל־סאציאליסטישער קוריער" טיילט מיט, אז פון דער דרום־דייטשער ראדיא־סטאציע זענען בעזייטיגט געווארען אלע יודישע אנגעשטעלטע. אויך דער לייטער פון די אודיציעס ד"ר מייער איז בעזייטיגט געווארען פון זיין פאסטען.
דער „פעלקישער בעאבאכטער" טיילט מיט, אז נאציאנאל־סאציאליסטישע ארטיסטען האבען ארויסגעווארפען פון דער בערזע דעם יודישען לייטער פון דער פילם־בערזע אין בערלין.
דער פרייסישער אינערן־מיניסטער גערינג האט פערבאטען אויפצופיהרען די קאמעדיע פון אלפרעד הערצאג א. נ. „קראך אום לויטענאנט בלומענטהאל" וואס בעהאנדעלט די בעציהונגען אין דער רייכסווער.

היטלעריסטען בעפאלען די פרוי פון איטאליענישען געזאנדטען

ווייל זי איז עהנליך צו א יודישע

פאר א דיפלאמאטישען קאנפליקט צווישען איטאליען און דייטשלאנד

וויען, 13 (י.ט.א. טעלעגראפיש)
די היינטיגע פרעסע ברענגט א ידיעה פון בערלין, אז ס'האלט פאר א דיפלאמאטישען קאנפליקט צווישען איטאליען מיט דייטשלאנד, וואס זאל ענטשטעהען צוליב א'נאנפאל פון היטלעריסטען אויף דער פרוי פון איטאליענישען געזאנדטען אין בערלין. די היטלעריסטען זענען בעפאלען די פרוי פון איטאליענישען געזאנדטען, ווייל זי איז עהנליך צו א יודישע.

וויען, 13 (ספ. טעל.)
„זונטאג און מאנטאגס־צייטונג" איז מודיע פון בערלין, אז די היטלעריסטען האבען צושלאגען אין גאס, די פרוי פון איטאליענישען קאנסול, ווייל זי זעהט אויס ווי א יודישע.
די היטלעריסטען האבען די פרוי ארויסגעשלעפט פון אויטא, זי געשלאגען און ארעסטירט. ערשט אין פאליציי־קאמיסאריאט האט זיך ארויסגעשטעלט דעם טעות.

דערמארדעט א סאציאליסטישען אדוואקאט

בערלין, 13 (ספ. טעל.)
אין קיעל האבען אומבעקאנטע דערשאסען אין זיין אייגענער וואוינונג דעם אדוואקאט שפיגעל וועלכער איז געווען א מיטגליד פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי. ביי די לעצטע קאמונאלע וואהלען האט ער קאנדידאטירט אויף דער ליסטע פון די סאציאליסטען.

ביילדער פון די העלד פון די היטלעראוועצעס

האקענקרייץ איבער'ן מינכענער ראטהויז.

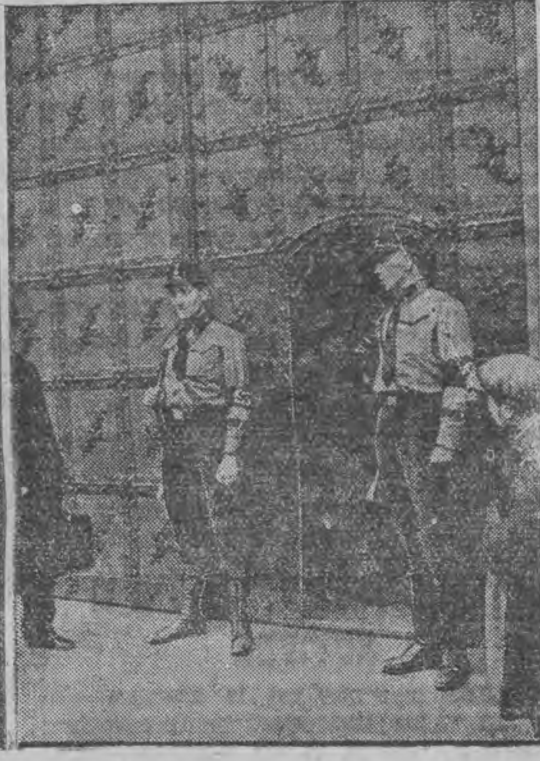

וואך פון די היטלעריסטען אין מינכען.

יודישע זשורנאליסטען בעזייטיגט

פון א פערזאמלונג אין זשורנאליסטען־סינדיקאט

בערלין, (י.ט.א. טעלעגראפיש)
אויף א פערזאמלונג אין זשורנאליסטען־סינדיקאט, האט זיך אריינגעריסען א מחנה היטלעריסטען, און בעפוילען די יודישע זשורנאליסטען צו פערלאזען די פערזאמלונג. די בעקאנטע יודישע זשורנאליסטען: וויקטאר שיף, רישארד בערנשטיין, אדאלף פיליפסבערן און ד"ר אטא פרידלענדער זענען מיט געוואלד בעזייטיגט געווארען פון דער פערזאמלונג.

די זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט

וועט ערשט פארקומען היינט

גענף, 13 (ספ. טעל.)
די זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט, וואס האט געזאלט פארקומען נעכטען, איז אפגעלייגט געווארען אויף היינט, צוליב'ן אפגעבען דעם בעריכט וועגען דאנציג.

אויף די ווארשאווער הויכשולען

קומען שוין נארמאל פאר די לעקציעס

ווארשא, 13 (טעלעפאניש).
אויף די הויכשולען אין ווארשא, זענען נעכטען שוין פארגעקומען נארמאל די לעקציעס.
ביי טאג זענען פארגעקומען, אויף די הויכשולען אקאדעמישע מיטינגען, אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט די רעקטארען און פראפעסארען.

צוויי דייטש־יודישע שטימען וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען

בערלין (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען נאך די פארלאמענט־וואהלען אין דייטשלאנד, האט דער צענטראל־פעראיין פון די דייטשע יודען פערעפענטליכט א'נאויפרוף, אין וועלכען עס ווערט צ.ו. אנד. געזאגט:
די רעגירונג האט אפגעהאלטען א נצחון, וואס גיט איהר די מעגליכקייט אין משך פון די באהעגטסטע יאהרען צו רעאליזירען אהן שטערונגען איהרע פלענער. דער רעזולטאט פון דאָרטיגען נצחון איז שוין אנזעהענבאר אין אלע דייטשע לענדער. מיט פערגעניגען קענען מיר פעסטשטעלען, אז אין די דאזיגע דעצידירענדע טעג, האט די מלוכה־מאכט בעהערשט די סיטואציע. דער צוזאג וועגען שיצען דאס לעבען און פערמעגען פון די בירגער איז דערהאלטען געווארען. אהן ספק זענען אין משך פון די דאזיגע טעג פארגעקומען זאכען, וואס וואלטען נישט מעגליך געווען אין א נארמאלער צייט, ווי למשל די רעוויזיע אין די לאקאלען פון צענטראל־פעראיין, דער פערבאט פון צענטראל־פעראיין אין טירינגען און אנדערע אינצידענטען, וועגען וועלכע עס איז שוין געווען מיטגעטיילט, און וועלכע זענען ערקלערט מיט דער אויפרעגונג, וואס הערשט אין אזעלכע אונרוהיגע צייטען. מיט גארנישט אבער קען מען פערענטפערען דעם אופן, אין וועלכע די נאציאנאל־סאציאליסטישע פרעסע טרעט ארויס געגען די יודען און יודענטום. מען דארף זיך דעריבער נישט חידוש'ן, אז עס איז אויך געקומען צו אנטי־יודישע ארויסטרעטונגען. מיר זענען איבערצייגט, אז דאס געשעהט נישט אין הסכם מיט די וואונשען פון דער צענטראל־רעגירונג און פון די לאנדעס־רעגירונגען. ווער עס איז חושד דעם צענטראל־פעראיין, דאס ער שטעהט אין וועלכער עס איז פערבינדונג מיט דער קאמוניסטישער פראפאגאנדע, מאכט זיך אליין לעכערליך, ארער גיט א בעווייז פון שלעכטען ווילען. די יעניגע נאציאנאלע סאציאליסטען, וואס זענען פאליטיש רייף, טראכטען נישט אליין אנדערש. אנ'עוולה ווערט אויך געטון דעם צענטראל־פעראיין דורך מאכען איהם א פארוואורף פון ברענגען שאדען דייטשלאנד אין אויסלאנד. דער צענטראל־פעראיין האט פאר זיך בלויז איין אויפגאבע: פערשפרייטען אמת און ליכט וועגען מהות פון יודענטום און וועגען די דייטשע יודען, פיהרען אנ'ענטשידענעם קאמף געגען דאס פעראלגעמיינערען געגען דאס ווארפען די שולד פון א פעראייינצעלטען יודישען שולדיגער אויף דעם גאנצען יודענטום, ווי אויך צו קעמפען אין די אייגענע רייהען געגען אונבערופענע ארויסטרעטונגען. אין דער ערשטער רייה רוקט זיך ארויס די פראגע פון בעקעמפען מיט אלע כוחות דעם באיקאט. מיר וועלען פארטזעצען אונזער ארבייט, דיענדיג טיף צוגעבונדען צום דייטשטום און צום יודענטום. מיר בלייבען טריי אונזערע אידעאלען.
די „יודישע רונדשוי" רעדט ארום די לאגע פון די דייטשע יודען נאך די פארלאמענט־וואהלען, פעסטשטעלענדיג דעם נצחון פון פראגראם, וועלכער ענטהאלט אגרעסיווע אנטי־יודישע עלעמענטען. די דייטשע יודען טרעטען איצט אריין אין א נייעם פעריאר פון דער דייטשער געשיכטע.
די צייטונג דריקט אויס בעדויערען צוליב דעם, וואס אין דער אויסלענדישער פרעסע ווערט טיילמאל נישט גענוי פארגעשטעלט די לאגע, וואס מען קאן אבער אין א געוויסער מאס פערענטפערען צוליב דער גרויסער בעאונרוהיגונג פון די יודען אין אויסלאנד און נאך מעהר צוליב דעם, וואס די שטימען פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פרעסע זענען בייז און גרויזאם. די „יודישע רונדשוי" פערענדיגט: פאר דער דייטשער רעגירונג שטעהען גרויסע אויפגאבען. צווישען די דאזיגע אויפגאבען פערנעהמט די יודען־פראגע א קליינעם פלאץ. מיר יודען זענען פאקטיש געווארען אויסגעשטויסען פון עפענטליכען לעבען, אבער גראד מיר נאציאנאלע יודען, וועלכע שאצען אב דעם ווערט פון נאציאנאלע אידעאלען קאנען נישט גלויבען, אז דער נאציאנאליזם קאן שעפען זיינע שאפונגס־כוחות בלויז פון שנאה־געפיהלען. מיר גלויבען, אז די נייע ארדנונגס־פארמירונג וועט אויך מיטווירקען צו דער פערווירקליכונג פון אונזערע לעבענסרעכט.

אלע דארפען וויסען!
צום זומער־סעזאן רעשטען בעקומט איהר
פון די בעסטע קוואליטעטען ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע נייעסטע־מארענסטע מוסטערן פון הערען־ און דאמען־שטאפען
פאר מענער: אויף אנציגער, אויף פאלטעגס
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
פאר דאמען: אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
גערענקט דעם אדרעס
נור ביי
R. Szczęśliwy
5 נאוואמיעסקא 5
פראנט, II שטאק.

מאשין־מצות
ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך
מצה־מעהל, אייער־פערפל און סוכארקעס
לויט קארלסבאדער סיסטעם
מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט בעקאנטע און אלערליי
פרישע געבעקסען
פון אונזער איבעראל בעוואוסטער
צוקערניע
נ. וויינבערג
פיעטריקאווער 38
טעל. 143-82 1130

ווילכטיג פאר דער ארימער לאדזער בעפעלקערונג!
דער אמבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת המשמורים"
זשעלאבנא 26, טעל. 242-55
אפען טעגליך פון 10 ביז 5 נאכמיטאג
אין דרינגענדע פאלען ביז 8 א זייגער אווענט
ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפן ארט.
שיקט אויך ארויס דאקטוירים־ספעציאליסטען מיט וויזיטען אהיים.
נעהמט אויך אן געבורטער און אלע ארט אנאליזען, מינימאלע אבצאהלונג.
די פערוואלטונג. 885

אויגען־קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 1–9 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

פאר געלד, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6208

קמח חטים כשר לפסח
תחת השגחת הראבינאט דפה
אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראבינאט איז אונזער מיהל געכשר'ט און אזוי ווי ס'פאריגע יאהר, וועלען מיר דאס שענסטע מעהל צושטעלען פאר אונזערע ג' קונדען. דערפאר נישט צו פערגלייכען מיט דער פראווינץ, וואס אויסער שלעכטעס מעהל און נישט שעהנעס, קענען זיי ביי דער ליפערונג נישט נאכקומען אזוי ווי מיר, וואס ערפילען יעדענס פערלאנג.
מיט אכטונג
„ELEKTROMŁYN"
Łódź, Zakątna 47, tel. 147-40.
בעמ.: בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פערזענליך אדער טעלעפ. 147-40.

„אין די אויפסניי געעפענטע בענק

איז זיכערער צו האלטען ס'געלד, ווי אין די מאטראצען"

האט פערזיכערט פרעזידענט רוזוועלט אין א רעדע

וואשינגטאן, 13 (ספ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האט געהאלטען א רעדע דורך ראדיא, געווידמעט דעם באנק-קריזיס אין אמעריקא.

דער פרעזידענט האט ערקלערט, אז די בענק, וואס וועלען זיך עפענען אין דער היינטיגער וואך וועלען בעוויזען צו דעקען אלע זייערע געברויכען. איך זאג נישט צו — האט געזאגט רוזוועלט — אז אלע וועלען געעפענט ווערען, און אז קיינער פון זיי וועט נישט טראגען קיין היזקות. עס וועלען אבער אנגענומען ווערען אלע מעגליכע מיטלען אויסצומיידען די דאזיגע היזקות.

די נייע באנקנאטען, וועלען עמיטירט ווערען אויפ'ן יסוד פון גלייכווערטיגע גאראנטיעס דורך אלע בענק, וועלכע האבען א סאלידען יסוד.

דער פרעזידענט האט צוגעזאגט, אז עס וועט זיך שוין נישט איבער'חזרן די עפידעמיעס פון די בענק-באנקראטען.

איך קאן פערזיכערן — האט דער פרעזידענט געזאגט — אז עס איז זיכערער צו האלטען דאס געלד אין די אויפסניי-געעפענטע בענק, ווי אין די מאטראצען.

די בענק אין אמעריקא ווערען געעפענט

וואשינגטאן, 13 (ספ. טעל.)

נעכטען האבען אנגעהויבען זייערע אפערא-ציעס 52 בענק מיט א קאפיטאל פון 7 טויזענט מיליאן דאלאר.

אויך אין ניו-יארק האבען זיך געעפענט 20 בענק.

צוזאמענפאר פון עסטרייכישע ציוניסטן

וויען (יט"א) די טעג איז פארגעקומען א לאנד-צוזאמענפאהר פון דער ציוניסטישער ארגא-ניזאציע אין עסטרייך. אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען דער פרעזעס פון דער וויענער קהלה ד"ר דעזידער פרידמאן. דער צוזאמענפאהר האט אויסגע-הערט רעפעראטען פון אדאלף בעהם וועגען דער איצטיגער לאגע אין א"י און ד"ר אגדושעלא גאלד-שטיין וועגען דעם וועלט-קריזיס אין ציוניזם און פון ד"ר טארטאקאווער וועגען דער העברעאישער בעוועגונג.

ד"ר פרידמאן האט ארומגערעדט די בעריישונג פון ציוניסטישען זיג אין דער וויענער קהלה, וואו די ארבייט ווערט נאכמאל געפיהרט, טראץ דער שארפער אפאזיציע פון דער אוניאן פון די דייטשע יודען.

ד"ר אסקאר גרינבוים האט בעריכטעט וועגען דער טעטיגקייט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין עסטרייך, אונטערשטרייכענדיג איבערהויפט די וויכטיגקייט פון טעריטאריאלע ציוניסטישע פער-באנדען. נאכ'ן אננעהמען א רייה רעזאלוציעס אין וועלכע עס ווערט ספעציעל בעטאנט די נויטווענדיג-קייט צו רעארגאניזירען די ציוניסטישע וועלט-אר-גאניזאציע, איז געוועהלט געווארען א נייע ציוי-ניסטישע לייטונג אין עסטרייך, בראש פון וועלכער עס איז אויפסניי געוועהלט געווארען ד"ר אסקאר גרינבוים.

א ביל וועגען צוואנג-רעגיסטראציע פאר אויסלענדער

ניו-יארק, (יט"א) אין סענאט פון שטאט קאנעקטיקוט איז אריינגעבראכט געווארען א ביל וועגען צוואנג צו רעגיסטרירען פון אויסלענדער.

דער ביל פאדערט, אז אויסלענדער וואס וואוינען אין קאנעקטיקוט זאלען זיך מוזען רעגיסט-רירען, אויב זיי ווילען זיך פערנעמען מיט האנדעל אדער ארבייטען.

דער ביל זעהט אויך פאר א שטראף נישט נאר פאר די אויסלענדער, וואס וועלען זיך נישט רעגיסטרירען, נאר אויך פאר יענע, וואס וועלען זיי בעשעפטיגען. עס וועלען אויך געפאדערט ווע-רען בעווייזען, אז דער אויסלענדער איז אריינגע-קומען אין לאנד אויף א לעגאלען אופן, איידער ער קאן זיך רעגיסטרירען.

א צאהל יודישע און אלגעמיינע ארגאני-זאציעס זענען שטארק געגען דעם רעגיסטראציע-פראיעקט.

די אינטעליגענץ עמיגרירט פון דייטשלאנד

וויען, 13 (ספ. טעל.)

די היגע פרעסע איז מודיע, אז עס בעמערקט זיך א מאסען-אויסוואנדערונג פון לינקע פאליטי-קער, ארטיסטען, זשורנאליסטען און בכלל אינטע-ליגענטען פון דייטשלאנד קיין עסטרייך און טשעכ-יען. אויך מאקס ריינהארדט זאל זיך בעזעצען אין וויען.

הערבערט לעהמאן

דער פינאנץ-דירעקטאר פון ניו-יארק.

פארן ערשטען קאנגרעס פון די יודישע קהלות אין איטאליען

רוים (י. ט. א.) די פייערליכע ערעפענונגס-זיצונג פון ערשטען קאנגרעס פון די יודישע קהלות אין איטאליען וועט פארקומען דעם 19-טען מערץ. די קאנגרעס-זיצונגען וועלען דויערען אייניגע טעג און וועלען ארומנעהמען די וויכטיגסטע פראבלע-מען, וועלכע זענען נוגע דעם לעבען פון די יו-דישע קהלות אין איטאליען, זייט דער פערעפענטלי-כונג פון נייעם סטאטוט פון די יודישע קהלות אין איטאליען איז דאס דער ערשטער קאנגרעס און די-ריבער ווערען זיינע בעשלוסען ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

יעדע קהלה האט דאס רעכט צו שיקען דע-לעגאטען צום קאנגרעס לויט דער פראפארציע, 1 דעלעגאט פון יעדע 300 שטייער-צאהלער, די העכסטע צאהל דעלעגאטען וועלכע עס קען שיקען צום קאנגרעס אנ'איינצעלנע יודישע קהלה איז 7.

די וויכטיגסטע פראגען פון טאג-ארדנונג זע-נען: די פראגען פון ראבינער סעמינאר, די גע-שטאלטונג פון די יודישע קהלות אין די איטאליע-נישע קאלאניעס, די פראגע פון שבת-רוה פאר די יודישע שילער אין די מיטעל-שולען.

דער טעראר אין דייטשלאנד

ווער האט אונטערגעצינדען דעם רייכסטאג? — געפלאנט אנ'אטענטאט אויף הינדענבורג'ן — הוגענבערג און פאפען האבען אויך מורא

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף“ ברענגט די סענסאציאנעלע ידיעה פון בערלין, אז אויפ'ן יסוד פון זיכערע אינפארמאציעס, האט גערינג ארגאניזירט די שרפה אין רייכסטאג, כדי צו זיכערען די היטלעריסטען א נצחון ביי די וואהלען.

„דיילי טעלעגראף“ איז אויך מודיע, אז די היטלעריסטען האבען אויך ארגאניזירט אנ'אטענטאט אויפ'ן פרעזידענט הינדענבורג, כדי צו צווינגען צו רעזיגנירען לטובת היטלער'ן. דעם אטענטאט האט מען אבער בעצייטענס אויסגעמיטען.

דער טעראר אין דייטשלאנד איז אזוי גרויס, שרייבט די זעלבע צייטונג, אז אפילו הוגענבערג און פאפען זענען אפגעשראקען און ווייסען נישט וואס צו טון.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס, 4-טער טאג

20.000 zł. na nr.: 15812
10.000 zł. na n-ry: 15176 65278 87831
5.000 zł. na n-ry: 21786 + 55499
2.000 zł. na n-ry 7545 24703 33367 49038 58381 65276 82086 92963 95497 95926 97067 103046 113019 114245 116295 + 117740 121954 133099 133503 136160 136569 137724 139976 143060 43220 145180 145677.

1.000 zł. na n-ry: 1694 2907 5575 9285 10854 12388 14280 25146 + 34490 36538 39571+ 39732 44366 45834 + 46282 48335 53356 64860 65382 65583 67889 73917 78233 80568 81129 83983 85507 85744 87875 99357 102519 103017 105430 105816 106480 + 110384 111728 + 123335 126110 116527 119712 + 120612 122335 126110 126886 129929 133271 134066 139926 146293.

Po 250 zł. na N-ry:

76 161 99 232 62 92 525 624 59 719 811 1123 426 319 96 583+ 731 933 83 2158+ 506 21 59 685 711 945 60 3130 87 89 255 327 409 50 78 563 80+ 662+ 775 867 904 48 66 4035 120+ 28 256 62 69 361 452 534 92 655 91 812 5167+ 79 235 83 544 742 810+ 28+ 920 55 65 98 6046 87 94+ 96 223 29 549 699 766 802 975 79 7002 143 203 349 467 91 659 821+ 95 8007 114 41 51+ 20 325 433 759+ 67 832 935 77 9079 280 92 352 82 411 92 572 671766 900 92 10490 501 629 35 714 74+ 829 11059 178 278 387+ 424 36+ 522 42+ 637 706+ 23 841 55 12034 220 39 318+ 420 742 60 93 831+ 98 13137 455+ 64 505+ 756 67 83 93 846 967 14184 287 443+ 526 42 47 66 736 829 15028 41 152 58 323 859 16036 41 217 336 425 80 626 33 75 825 45 17083 171 74 203 456 559 844 51 999+ 18056 66 129 51 328 748 895 19090+ 100 10 58 260 311 425+ 47 626 722 20061 151 65 450 71 85 504 14+ 31+ 37 636 828 66 67 949 21308 523 80 940 60+ 79 22013 161

239 45 717 18+ 56 836 72 985 23114 34+ 38 431 611 57 705+ 24 836 60 983 24151 87 212 38 402 511+ 673 712 941 25032 70+ 100 239 32 541+ 635 830 26036 142 217 397+ 458 574 740 800 01 18+ 976+ 27107 204 27+ 70 321 96 559 650 73 733 75 907 28268 75 360 447 536 697+ 825 44+ 29001 204+ 352 531 696 739+ 73 917 42 30015 296 417 91 614+ 23 72 702 912 75+ 31071 181 86 249 485 564 624 703 848 32000+ 26+ 40 112 17 45 74+ 244 53+ 314 447 67 72 550 698 99 704 53 81 87 818 34 971 33199 282 300 405+ 500 44+ 612 89 928 34020 251 311 40 545 816 31 95 984 35050 268 99 461 633 702 18 962 95 2631 76 186 252 305+ 477 93 695+ 876+ 83 37011 73 99 161 219 357 648 781 905 43.

38169 203 308 33 42 572 83+ 99 720 25 39013 129 61 311 527 67+ 713 33 821 95 40095+ 110+ 206 81 334 71 91 736+ 814 56 41110 68 200 323 487 652 88 789 983 42065+ 98 187 580 613 944 47 81 43011 39 78 142 53+ 75 225+ 348 675 902 44111 628+ 63+ 706 826 968 45096 117 420 546 90 624 756 77 46001 41 42 104 460 626 27 739 959 47062 104 5 249+ 58 336+ 525 628+ 741 45 877+ 96 999 48048 51 145 243 331 54 92+ 459 978 49067 76 115 310 38 431+ 49+ 536 848 918 94 50383 774 871 938+ 51083 182 297+ 344+ 75+ 463 87 609 52 66 939 52070 34 159 210 22 70 664 76 885+ 53067 87 169 213 33 61 367+ 404 515 71 731 38 821 38 993 54068 215 52 408 36+ 518 72 741 976+ 55364 73 430+ 67 98 505 25 882 963 86 56032 275 89+ 427 65 626 72 795 824 31+ 92 984 57014 195 229 80 93 404 35 41 518 650 825 91 58006 193 237 369 70 591 629 94+ 762+ 907 59005 14+ 72 237 61 413+ 67 505 64 832 919 60117 26 94 323 60 92 96 570 613 81 790 61036 358 614 750 822+ 975 90 62032 173 469 524 58 653 808 57 94 957 63096 130 271 73 311 469+ 536 668 74 702 873 46146 79 243 588 682+ 98+ 733 59 91 868 963 70 65131 78 257 72 404 55 72 518+ 738 55 803 80 901 38 66021 44 77 274 380 66 75 434+ 87 506 659 728 838+ 48 60 80 901 52 67075 233 75 84+ 341 511 90+ 680 765 68156+ 335 429 516+ 636

56 75 44 843 69036 73 150 76+ 242 372+ 93+ 426 75 500+ 602 745 902+ 36 70116 67 238 449 637 78 736 71115+ 249 351 57 418 29 529 607 90 797 930 73 99+ 72042 127 90 238+ 67 350 408+ 556 68 601 63 709 34 88 878 963 73030 104+ 16+ 210 87 348 472 702+ 3 58 74160 228 68 374 617 83 758 94 857 996+ 75028 128 59 253 362 437+ 79 80 500 976.

67070 152 213+ 15 20 330 587 622 32 54+ 822 44+ 903 62+ 77025 325 473 611 52 809 7807 157 230 438 563 96 606 84 788+ 916 28 74 79038 104 299 484 87 562 638 42 65+ 930 80037 63+ 120+ 49 96 322 9 61 4903 54 96+ 98 605 6 862 75 931 81185 535 642+ 708+ 57 806 50 921 48+ 81 82038 403 504 42 754 917+ 83099+ 309+ 431 80 559+ 65 829 943 46 84028+ 380+ 484 749 51 934 85080 142 236 61 349+ 456 572 82 98+ 86121 51 68 274+ 392 97 414+ 47 54 510 652 58 99 829 43 99 906 9 31 87008 47 51 142+ 67 90 265 88 381+ 634 94 755 61 73 82+ 844 88183+ 266 67 403 526 27 655+ 856 972 89077 174 455 638 86+ 708 877 907 90284+ 477 558 623 75 760 942 55 91084 214 17 77 569+ 609 26+ 715 92060+ 136 97+ 264 479 98 615 43 62 718 31 39 918 70 93389+ 90 446 598 687 94051+ 128 241 322 51 475 745 84 90 962 53 95073+ 75 97+ 257 68 73 369 540 63 884+ 96048+ 55 97+ 158 67+ 327+ 69 490 506 658 63 64 703 9 908 16+ 60 97003 58 99 194 243 58 475 541 612 808+ 98045 79 214 502 71 673 748+ 99198 360+ 445 506 62 73 709+ 21 [illegible] 846 100190 329 449+ 777 805 912 38 101052+ 130 271 305 22 36 85 91 462 585 748 [illegible] 939 58 102135 228 63 64 319 58 566+ 75 781 92+ 823+ 103003 117 92+ 470 514+ 47 614 63 707 41 82 918 104047 130 44 54 64 207 22 697 322 976 105026 221 93 380 776 970 160241 91 338 65 442 726+ 85+ 839 944 75 107050 69 121 22 278 86 504 7+ 611 83 895 914 70 108114 344 74+ 545 67 705 855 109003 145 246 47 309 49 407 12 62+ 521 64 788 97 902 7 10 110064 128 215 330+ 75 454 553 659 738 903 111113 33 38 42 71+ 238 48 409+ 25 557 80

718 982 31 112104 204 61 304+ 54 527 630 57 845 932 82 113020+ 42 315 46 496 562 81 672 73 705 6+ 60 80 821 70.

114049 90 246 79 373 522 28 45+ 88 753 874 947 115069 77 141 489 786 870+ 74 82 116063+ 113 62 245 48+ 464 643 729 78 837 82 911 39 117017 28 63 64 78+ 115 67 256+ 93 307 88 501+ 800 118039 102 08 31 258 87 464 500 725 37+ 52+ 80+ 963+ 67 119041 148 36 448+ 459+ 576 726 834 92 921 24 120134+ 62 284 413 568 622 63 716 844 93 48 121187 207+ 429+ 642 846 919 122036 316 495 532 65 785 926 123225 338+ 432 938 124194 214 36+ 383 423 649 74 87 824 50 55 959 125235+ 323 409 31 833 63935 126358+ 446 53 99 508 68 70+ 685 706 64 96 127298 434 773 805 11 931 70 128002 133 39 75 202 22 88 375 83 89+ 402 76+ 92 538 643 720 77 83+ 835 47 96 914 17 67 87 129021 102+ 315 31 80 137 38 411 615 51 718 55 969 82 130053 245 91 327 436 516+ 26 56 60 600 79+ 723 82 820 73 131143+ 51 209 66 91 263 491 501 775 851 937 63 67 132095 115 28 202 375 429 554 722 43 803 27 133033 55 83 86 186 401 52 718 918 56 96+ 134016 24 31 146 94 256 95 476 80 506 23 49 96 633 71 782 817 23 34 135028 56 67 261 62 448 61 677 837 963 67 72 94 136065 243 549+ 51 61 75 706+ 965 137043 109 21+ 241+ 300+ 46 87+ 477 506 19+ 602+ 22 97 700 18 853 913 30 138249 371 408 46 500 75 84+ 96 98 610 88 751 811+ 88 139136 245 322 39 444+ 535 619+ 56 712 891 967 89 140015 54 61 83 176 357+ 548 768 75 141035 57 120 80 283 85 388 488 681 87 841 921 57 142444 78+ 508+ 784+ 906 41 46 67 143005 47 55 602 29 90+ 711 17 82 810 60 67 956+ 66+ 74 144035 206 51 437 559 632 43 55 751+ 56 829 915 74 145009 99 136 233 43 65 472+ 631 44+ 58 789 871 72+ 907+ 70+ 88 146130 38 40 54 283 567 700 16+ 27 842 58 97 922+ 147025+ 150 58 412 35+ 37 500 675 704 34+ 68 70 93 866 937.

Numery ze znakiem [+] wygrywają premję.

לאָדז, 14 מערץ 1933

„נײַער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 14 מערץ 1933

אין 50-טן יאָהרצייט פון קאַרל מאַרקס

היינט ווערט פופציג יאָהר זינט עס איז געשטאָרבען קאַרל מאַרקס, דער געניאַלער דענקער און געלעהרטער, דער שעפער פון וויסענשאַפטליכען סאָציאַליזם, דער רעוואָלוציאָנער און קעמפער. דער טאָג פון מאַרקס יאָהרצייט פאַלט צונויף מיט דעם גרויסען טריאומף פון מאַרקסיזם.

דאָס איז נישט קיין פּאַראַדאָקס, קיינמאָל איז דער קאַמף געגען מאַרקסיזם נישט געווען אַזוי וויסט האַרטנעקיג און פעראביטערט, קיינמאָל איז מען נישט אַרויסגעטרעטען אין דער וועלט און בעזונדערס אין דעם לאַנד, וואו מאַרקס האָט געזעהען די ערשטע שיין פון דער זון, מיט אַזאַ פערניכטונגס־אַרבייט געגען מאַרקסיזם און זיינע אָנהענגער. אין דייטשלאַנד איז די אויסראָטונג פון מאַרקסיזם איינער פון די הויפּט־פּונקטען אין פּראָגראַם פון דער רעגירונג. „דער מאַרקסיזם מוז שטאַרבען". „פון מאַרקסיזם טאָר קיין זכר נישט בלייבען" — דאָס זענען די לאָזונגען מיט וועלכע עס אָפּערירען די היטלעראַוצעס, מיט שוים אויף די ליפּען רעדט היטלער און זיינע מיטגלידער וועגען דער היסטאָרישער מיסיע אויסצוראָטען דעם מאַרקסיזם, דער פערניכטונגס־קאַמף געגען דעם מאַרקסיזם דערגייט צו לעכערליכע אויסדרוקען: אין טריער פּאַראַמירט מען דאָס הויז, וואו מאַרקס איז געבוירען געוואָרען און מען פערברענט עפענטליך די געגענשטאַנדען, וואָס זענען געבליבען נאָכ'ן גרויסען דענקער און געלעהרטען.

אָבער גראָד די געוואַלדיגע היסטעריע, וואָס האָט זיך איצט צופלאַקערט אַרום דעם נאָמען און די אידייען פון מאַרקסען בעווייזט זיין אומגעהויערע שטאַרקייט פעסטקייט און וויכטיגקייט, די מאַרקסיסטען האָבען איצט מעהר ווי ווען אַמאָל דאָס רעכט צו ווידערהאָלען די ווערטער, וועלכע עס האָט געזאָגט איינער פון די גרעסטע שילער און נאָכפאָלגער פון מאַרקס'ן: „דער אומשטאַנד, וואָס אונזערע געגנער האָבען צו אונז אַזאַ ווילדען האַס, בעווייזט צום בעסטען אַז מיר זענען גערעכט". וועגען די געגנער קאָנען זיי פּאַראַפראַזירען דעם אַפאָריזם פון אָסקאַר וואַיילד: דער האַס פון היטלעריזם צו אונז דאָס איז דער האַס פון דער מאַלפּע צום שפּיגעל, אין וועלכען זי האָט דערזעהען איהר פּנים.

קיינמאָל זענען די גרונד־אידעען פון מאַרקסען נישט בעשטעטיגט געוואָרען אין אַזאַ קאָלאָסאַלען און בולטען מאַסשטאַב ווי אין אונזער צייט. היטלער מעג ביז צו דער גרעסטער הייזעריגקייט שרייען דורך ראַדיאָ וועגען „איין פאָלק, קיין קלאַס", אָבער עס איז דאָך קלאָר, ווי אויף דער האַנד, אַז די היסטאָרישע מיסיע פון היטלערן איז נישט קיין אַנדערע ווי דורכצופיהרען דעם שאַרפסטען און שווערסטען קלאַסען־קאַמף אַלס געוועהרקצייג אין די הענד פון גרויסען קאַפּיטאַל געגען די אַרבייטער און זייערע אָרגאַניזאַציעס: דער גרונד־געדאַנק פון „קאָמוניסטישען מאַניפעסט", די שטאָלערנע שפּראַך, מיט וועלכער דער מאַניפעסט איז געשריבען געוואָרען, ווערט בעשטעטיגט דורך אַלע האַנדלונגען פון די, וועלכע ווילען פון מאַרקסיזם נישט איבערלאָזען קיין זכר.

די גאַנצע ענטוויקלונג פון דער געזעלשאַפט פאַר'ן קריג, און בעזונדערס נאָכ'ן קריג, די עפּאָכע פון אימפּעריאַליזם, די מעכטיגע פונאַנדערבליהונג פון די קאַרטעלען און סינדיקאַטען, דער מוראדיגער קריזיס, וואָס האָט נישט געשוינט כמעט קיין איין לאַנד אין דער וועלט און וואָס איז דער רעזולטאַט פון די אומגעהויער ענטוויקעלטע פּראָדוקציאָנס־כחות, דער שוואונג פון דער טעכניק און פון דער ראַציאָנאַליזאַציע, וועלכע האָט אויפגעשטעלט אין אַלע לענדער ריזיגע מחנות פון דער רעזערוו־אַרמיי, פון די מיליאָנען אַרבייטסלאָזע, די געוואַלדיגע נויט, די אומגעהויערע עקספּלואַטאַציע און קאָנצענטרירונג פון די פּראָדוקציאָנס־מיטלען אין די הענד פון אַ פערהעלטנישמעסיג קליינעם הייפעל אינדוסטריע־מאַגנאַטען, צי בעווייזט דאָס נישט אַלעס שיער נישט די מאַטעמאַטישע גענויקייט פון מאַרקס פאָראויסזעהונגען, פון זיין אַנאַליז און פּראָגנאָזען?

מען דערציילט וועגען מאַרקסן. אַז ווען ער האָט צום ערשטען מאָל דערזעהען אין אַ וויטרינע אויסגעשטעלט דעם מאָדעל פון דעם ערשטען, נאָך גאַנץ פּרימיטיווען עלעקטרישען מאָטאָר, האָט ער זיך אָפּגעשטעלט און לאַנג נישט געקאָנט זיך אָפּרייסען: אין דער מאַשין, אין איהר אוראויסזעהן האָט ער דערזעהן די מאַשין פון דער צוקונפט און אַרויסגעפיהלט איהר אומגעהויערע בעדייטונג, די ענטוויקלונג פון דער טעכניק אין איבערגעשטיגען אַלע מעגליכע דערוואַרטונגען, און האָט געבראַכט צו אַלע סאָציאַלע פאָלגען, וועלכע מאַרקס האָט מיט געניאַלער שאַרפקייט פאָראויסגעזעהען און אַנאַליזירט.

די פיהרער און אָנהענגער פון היטלעריזם, וועלכע האָבען היסטעריש ערקלערט קריג דעם מאַרקסיזם, פערשטייען נישט און ווילען זיכער זיך נישט וועלען מודה זיין, אַז פערשטיין אַט די פינסטערע בעוועגונג קאָן מען נאָר, אויב מען וועט צו איהר צוגיין מיט די מאַרקסיסטישע מעטאָדען, מיט'ן אַנאַליז פון די געזעלשאַפטליכע קלאַסען, פון זייער ראָלע און פּערספּעקטיווען, דער שטויב וועלכען דער דייטשער און אַלוועלטליכער היטלעריזם האָט אויפגעהויבען, איז דאָך די צווילדעוועטע בעסטיאַליש־קייט פון קליינבירגערטום, וואָס וואַרפט זיך אין קאָנוואולסיעס, ווייל ס'האָט פערלוירען דעם אָנהאַלט אין דער איצטיגער געזעלשאַפט, וואָס פיהלט, ווי עס רייסט זיך אַרויס אומדערבאַרעמדיג דער באָדען פון אונטער זיינע פיס, און וויל זיך ראַטעווען דורך אויפהאַלטען דאָס ראַד פון דער געשיכטע. דורך אומוועגדען אויף צוריק די וועגן פון דער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג: מען פערנעהמט זיך האָפענונגסלאָז צוצושטערען די ריזיגע קאַפּיטאַליסטישע וואַרען־הייזער אונטער דעם לאָזונג פון אַנטיסעמיטיזם, כדי אויפצולעבען דעם קליינעם דייטשען קרעמער. וועלכער האָט אַ דאַנק דעם וואַרענהויז פערלוירען זיין עקזיסטענץ־מעגליכקייט.

דער קאַמף פון היטלעריזם געגען מאַרקסיזם איז דאָס שליידערען זיך פון ציגען־באָק מיט'ן קאָפּ צו דער מויער צו, דאָס איז דער פּאַציענט וואָס וואַרפט זיך שלאָגען דעם דאָקטאָר, וועלכער האָט איהם געשטעלט אַ געפעהרליכען דיאַגנאָז. שוין דער איצטיגער מצב אין דייטשלאַנד, דער אויסגאַנג פון די וואַהלען צום רייכסטאַג האָט בעוויזען די אויס־זיכטסלאָזיגקייט פון דעם קאַמף: צוועלף מיליאָן מענשען האָבען אַפילו היינט אָפּגעגעבען זייערע שטימען פאַר מאַרקס'ן, און דאָס זענען דאָך בלויז בעוואוסטזיניגע שטימען: די צאָהל אומבעוואוסטזיניגע מאַרקסיסטען איז אומגעהויער גרעסער.

מאַרקסיזם וועט פערוואַנדעלט ווערען אין געשיכטע, ווען עס וועלען אויפגעשפּרענגט ווערען די סאָציאַל־עקאָנאָמישע פענטעס, וואָס שטערען דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון די פּראָדוקציאָנס־כחות, און דערמיט פון דער מענשליכער ציוויליזאַציע און קולטור. דאָס קאָנען נישט און וועלען נאַטירליך נישט טון די, וועלכע האָבען ערקלערט אַ הייליגען קריג דעם מאַרקסיזם, זיי קאָנען אַרויסהענגען פעהנער מיט'ן האַקענקרייץ איבער אַלע געביידעס אין דייטשלאַנד און אַרעסטירען און איינזעצען אין תפיסה טויזענדער מאַרקסיסטען; זיי קאָנען ווילד ברילען „קויפט נישט ביי יודען" און נעהמען סובסידיעס ביי יודישע גרויס־אינדוסטריעלער: זיי קאָנען אונטערצינדען געביידעס און פעלשען פעסער פאַר וואַן דע לובע און אַנדערע פּראָוואָקאַטאָרען. מיט איין וואָרט — זיי קאָנען האַסטיג באַלאַנסירען אויף דער שמאָלער שאַרף צווישען קלאָונאַדע און באַרבאַריזם, זיי קאָנען דערשטיקען דורך בעסטיאַלישע רעפּרעסיעס אויף אַ לאַנגער אָדער קורצער צייט די מאַרקסיסטען. אָבער זייער אַרבייט געגען מאַרקסיזם איז נישט מעהר ווי היסטעריע אין גראַנדיעזען מאַסשטאַב, און פון ברייטען היסטאָרישען שטאַנדפּונקט זענען זייערע בעמיהונגען אין דער הינזיכט האָפענונגסלאָז און אויסזיכטסלאָז.

לאַזאַר פוקס.

דער שעפער פון וויסענשאַפטליכען סאָציאַליזם
די וויכטיגסטע דאַטען אין לעבען פון קאַרל מאַרקס

קאַרל מאַרקס איז געבוירען געוואָרען אין 1818 אין דער שטאָט טריער (דייטשלאַנד), זיין פאָטער איז געווען אַן אַדוואָקאַט, אַלס קינד, האָט קאַרל מאַרקס זיך שוין אויסגעצייכענט מיט אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען, קאַרלס פאָטער האָט געהאָפט, אַז פון זיין פעהיגען זוהן וועט אויסוואַקסען אַ גרויסער און בעריהמטער אַדוואָקאַט, און ער וועט זיין רייך און גליקליך.

אָבער שוין צו 17 יאָהר האָט קאַרל געשריבען אַז ער וויל נישט קיין גליק נאָר פאַר זיך, ער וויל „גליק, וואָס געהערט צו מיליאָנען". ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו לערנען אויף אַדוואָקאַט און האָט גענומען שטודירען וויסענשאַפטען, וואָס זאָלען איהם העלפען ריכטיג פערשטיין די וועלט און דאָס מענשליכע לעבען. ער האָט שטודירט פילאָזאָפיע און געשיכטע.

אין יאָהר 1841 האָט קאַרל מאַרקס געענדיגט דעם אוניווערזיטעט און איז געוואָרען דאָקטאָר פון פילאָזאָפיע, אַלס אויסערגעוועהנליכער קענער פון פילאָזאָפיע און געשיכטע וואָלט ער געקענט ווערען לעהרער אין אַן אוניווערזיטעט. נאָר מאַרקס וויל מיט זיין טיפען וויסען און געניאַלע פעהיגקייטען בוצליך זיין דעם קאַמף פאַר פרייהייט. ער הויבט אָן צו שרייבען אין אַ ריינישער צייטונג, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורך אַ גרופּע רעוואָלוציאָנער־געשטימטע געלערנטע. אינגיכען ווערט מאַרקס רעדאַקטאָר פון דער צייטונג. זיינע בייסיגע אַרטיקלען זענען געווענדעט געגען דער פערברעכערישער פּרייסישער רעגירונג, און זיי טרעפען אין דער זיבעטער ריפּ, די צייטונג ווערט פערמאַכט, דעמאָלט הויבט זיך אָן מאַרקס וואָגעל־לעבען.

מאַרקס פאָהרט אַוועק קיין פּאַריז אין דער זעלבער צייט האָט ער חתונה מיט זיין יוגענד־פריינדין, דער שיינער און אידעלער זשעני פון וועסטפאַלען, זי שטאַמט פון אַ דייטשער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע, אָבער זי זאָגט זיך אָפּ פון גלאַנץ און רייכקייט, כדי קאַרלען צו בעגלייטען אין נויט און אָרימקייט. אין פּאַריז טרעפט מאַרקס רעוואָלוציאָנערען פון פערשידענע לענדער, ווי אויך זיין שפּעטערדיגען טרייען לעבענס־חבר פרידריך ענגעלס. דאָ אין פּאַריז פאָרשט מאַרקס אומערמידליך, לייענט און טראַכט, ער מוז אויסגעפינען דעם אמת, ער מוז

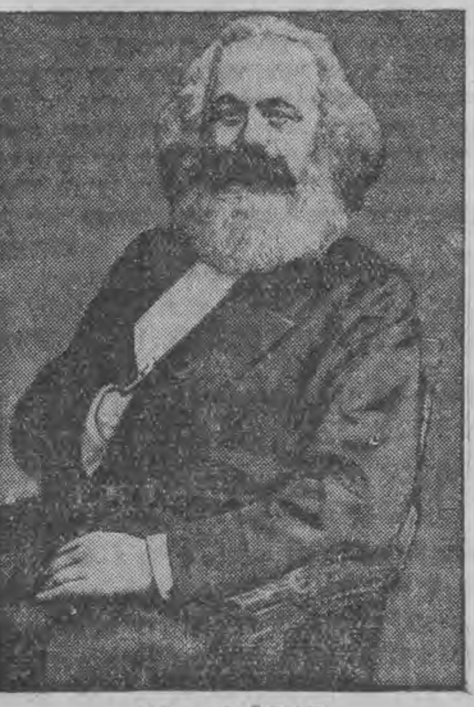

קאַרל מאַרקס

דערגרונטעווען זיך צו אַלע געזעצען, וואָס ווירקען אין דער מענשליכער געזעלשאַפט.

לאַנג אָבער לאָזט מען איהם נישט צו רוה, אויף אַ וואונק פון פּרייסען טרייבט די פראַנצויזישע רעגירונג מאַרקסן אַרויס פון לאַנד. מאַרקס בעזעצט זיך אין בריסעל. ער הויבט אָן אַ רעוואָלוציאָנערע אַרבייט. אין אָנהויב 1848 דערשיינט דער „קאָמוניסטישער מאַניפעסט", וואָס ער האָט פערפאַסט צוזאַמען מיט ענגעלס'ן.

אָבער אויך די בעלגישע רעגירונג צווינגט מאַרקסן צו פערלאָזען דאָס לאַנד. עס איז שוין 1848, אין פערשידענע לענדער צעפלאַקערט זיך דאָס פייער פון דער רעוואָלוציע, אין די רעוואָלוציאָנערע לענדער איז קאַרל מאַרקס אומעטום אַן אָנגענומענער גאַסט, ער איז צוריק אין פראַנקרייך, און דייטשלאַנד, ער וואַרפט זיך מיט היץ אין דער רעוואָלוציע.

אָבער אַט איז די רעוואָלוציע פערשפּילט און מאַרקס קאָן שוין נישט וואוינען נישט אין פראַנקרייך, נישט אין דייטשלאַנד. אָרים און עלענד קומט מאַרקס מיט זיין פרוי, און דריי קליינע קינדערלעך אין רייכען לאָנדאָן, ער מיט זיין משפחה ליידען הונגער און נויט. מען וואַרפט איהם אַרויס פון דירה, פאַר נישט צאָהלען דירה־געלד, מאַרקס פערליערט נישט דעם מוט, ער שרייבט זיין גרויס ווערק „קאַפּיטאַל".

זיבעצעהן יאָהר שרייבט מאַרקס זיין „קאַפּיטאַל", ער אַרבייט אַכצעהן שעה אַ טאָג, שלאָפט אָפט נאָר צו דריי־פיער שעה אַ מעת־לעת.

מען קאָן זיך פאָרשטעלען ווי זיין האַרץ האָט געבלוטיגט ווען פון הונגער נויט און פיין זענען איינע נאָכ'ן אַנדערען אויסגעשטאָרבען זיינע קינדער. מאַרקס האָט אָבער אויף קיין איין טאָג נישט אויפגעהערט צו אַרבייטען איבער די ווערק וואו ער האָט בעגרינדעט זיין לעהרע, אָבער ער האָט אויך געפינען צייט אָנצופיהרען מיט'ן קאַמף פון די אַרבייטער, ער האָט געגרינדעט די ערשטע פעראייניגונג פון אַלע אַרבייטער אין דער וועלט, דעם ערשטען אינטערנאַציאָנאַל.

דעם 14־טען מערץ 1883 האָט דער טויט איבערגעריסען דעם שווערען מיהפולען וועג פון'ם געניאַלען דענקער, גרויסען רעוואָלוציאָנער און אומערמידליכען קעמפער.

דאָס פרעכטיגע ווינקעל אויף דער ערד.
וואָס האָט געליטען פון דער ערד־ציטערניש אין קאַליפאָרניען

די ערד־ציטערניש אין קאַליפאָרניע האָט אָנגעמאַכט אַ געוואַלדיגען חורבן אין איינעם פון די שענסטע ווינקלען אין דער וועלט, אין דעם לאַנד פון זון, פרעכטיגע בלומען, פּאָמעראַנצען־סעדער, וויינטרויבען, פּאַלמעס און... קינאָ. אין רואינעס ליגען גאַנצע קוואַרטאַלען פון לאָס־אַנזשעלעס און די שטעטלעך אַרום דער גרויסער פילם־שטאָט.

שטאַרק געליטען פון דער ערד־ציטערניש האָט לאָנג־ביטש. דאָס איז אַ פּראַכטפולער קוראָרט ביים שטילען אָקעאַן. דער מיליאָנערען־קוראָרט נישט בלויז פון קאַליפאָרניע, נאָר פון גאַנץ אַמעריקע. לאָנג־ביטש איז געווען דאָס אָרט פון וואונדערליכע פּאַלאַצען, פון ווילעס אין פערשידענאַרטיגע סטילען, פון דעם אַמאָליגען מאַורישען ביז צום מאָדערנעם קוביסטיש־פוטוריסטישען.

געליטען האָט ווייטער סאַן־פּעדראָ. דאָס איז אַ פּאָרט, וואָס געפינט זיך אַנ'ערך 10 ענגלישע מייל ווייט פון לאָס־אַנזשעלעס. דורך אַ ברייטער אַספאַלטירטער גאַס, איבער וועלכער עס קאָנען פאָהרען אין איין רייה 8 אויטאָס, שניידט מען אַדורך סאַן־פּעדראָ און מען קומט אין אַ וואַלד פון נאַפט־קוואַלען. אין ערגעץ אין דער וועלט קאָן מען נישט געפינען אַזאַ בילד: אויף די בולוואַרען, אויף די גאַסען, אין די גערטנער, הויבען זיך הויך אין דער לופטען די שוואַרצע נאַפט־טורעמס. הונדערטער פון די טורעמס זענען צוליב דער ערד־ציטערניש איינגעהילט געוואָרען אין פלאַמען.

אין סאַנטאַ־באַרבאַראַ און סאַנטאַ־מאָניקאַ וואוינען די פילם שטערנס. דאָ געפינען זיך רייכע פּאַלאַצען פון די בעריהמטסטע קינאָ־אַרטיסטען און קינאָ־אַרטיסטקעס. די פּאַלאַצען שטעהען אין בלומען־גערטנער און צווישען פּאַלמען.

לאָס־אַנזשעלעס. מיט אַ יאָהר 20—25 צוריק האָט די שטאָט געצעהלט נישט מעהר ווי עטליכע צעהנדליג טויזענד איינוואוינער. איצט איז לאָס־אַנזשעלעס איינע פון די מאָדערנסטע שטעט אין דער וועלט און צעהלט העכער 300 טויזענד איינוואוינער. לאָס־אַנזשעלעס איז די נישט אָפיציעלע הויפּט־שטאָט פון דרום־קאַליפאָרניען. דאָ געפינט זיך דער צענטער פון האַנדעל מיט פרוכטען, מיט ווייַן, דאָ איז קאָנצענטרירט די האָלץ־אינדוסטריע, די גומי־אינדוסטריע. דאָ זענען פאַראַן גרויסע מעבעל־פאַבריקען, דאָ געפינט זיך דער גרעסטער פּונקט פון די אייזען־באַהנען, פון אויטאָ־פאַרקעהר, פון לופט־פאַרקעהר. דעם פאַריגען זומער איז אין לאָס אַנזשעלעס פאָרגעקומען די אַלוועלטליכע ספּאָרט־אָלימפּיאַדע. אין לאָס־אַנזשעלעס וואוינען פיל פּאַליאַקען און יודען, מעהרסטענטיילס שוין פולשטענדיג אַמעריקאַניזירטע.

געליטען פון דער ערד־ציטערניש האָט סאַן־דיעגאָ, ביי דער גרעניץ פון מעקסיקאָ. סאַן־דיעגאָ איז אַ קריגס־האַפען פון אַמעריקאַנער קריגס־פלאָט, וועלכע האָט דאָ אַנ'אָפּעראַציאָנס באַזע אויפ'ן שטילען אָקעאַן. די ערד איז דאָ זעהר פרוכטבאַר און איז בעדעקט מיט פּאָמעראַנצען־סעדער, ציטרין־פעלדער און וויינגערטנער. פון דאָנען ווערען פונאַנדערגעשיקט איבער דער גאַנצער וועלט די קאַליפאָרנישע פּאָמעראַנצען, די ערד ווערט קינסטליך בעוואַסערט. אויף הונדערטער מיילען ציהען זיך קינסטליכע וואַסער־קאַנאַלען. עס זענען דאָ פאַראַן ריזיגע וואַסער־רעזערוואַרען, אַ סברה, אַז די רעזערוואַרען זענען בעת דער ערד־ציטערניש פערניכטעט געוואָרען און דאָס קאָן ברענגען צו אַ קאַטאַסטראָפע אין דאָזיגען פרעכטיגען ווינקעל פון אַמעריקע.

ווי זעהט אויס די סאָוויעטישע אַרמעי?
די מיינונג פון אַ פּוילישען זשורנאַליסט

די רויטע אַרמעי אין סאָוויעט־רוסלאַנד האָט דאָ נישט לאַנג געפייערט דעם פופצעניעהריגען יובילעי פון איהר עקזיסטענץ. אָטמאַר, דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" אין מאָסקווע ווידמעט דעריבער איינעם פון זיינע לעצטע בריף דער רויטער אַרמעי. דער מחבר שטרייכט אונטער דעם הויכען ניוואָ, אויף וועלכען די אַרמעי איז אויפגעשטעלט געוואָרען, סיי אין הינזיכט פון בעוואָפענונג, סיי אין בעקליידונג, סיי אין מאָראַלישער הינזיכט. די אַרמעי איז אַ קלאַסען־אַרמעי, זי בעשטעהט פון אַרבייטער און פּויערים, און זי געניסט פון סימפּאַטיע מצד אַלע שיכטען פון דער סאָוויעטישער געזעלשאַפט. עס איז אינטערעסאַנט, אַז די הילפס־געזעלשאַפט פאַר דער אַרמעי „אָסאָאַוויאַכים" ציילט צעהן מיליאָן מיטגלידער, בעת קאָמוניסטען מיט יונגע קאָמוניסטען איז פאַראַן אין רוסלאַנד נישט מעהר פאַר אַכט מיליאָן.

דער אָפּראַזירטער סאָוויעטישער זעלנער, פון וועלכען עס פיהלט זיך אַבסאָלוט נישט קיין דושיצעבעץ (ווי מען איז געוואוינט צו רעדען וועגען זעלנער פון צאַרישען רוסלאַנד) דער מאָנט מיט גאָרנישט דעם צאַרישען סאָלדאַט, — שרייבט אָטמאַר. אין משך פון מיין יאָהריגען פערברענגען אין מאָסקווע האָב איך בלויז איין מאָל געטראָפען צוויי שיכורע מיליטער־לייט, אין לאַנד, וואו מען טרינקט אַזוי פיל ווי אַמאָל און דער שיכורער צושטאַנד איז דאָך געווען כמעט אַ נאָרמאַלער צושטאַנד אין דער אַמאָליגער אַרמעי.

מען וואָלט געדאַרפט מאַכען אויפמערקזאַם אויף דעם זעהר אינטערעסאַנטען אופן פון אָפּהיטען איינעם פון די וויכטיגסטע מאָמענטען פון זיג דאָס איז די פערבינדונג צווישען דער אַר־

(ווייטער זעה 9־טע זייט).

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואַד

דער יודישער בעל־מלאכה מוז אויפוואַכען פון זיין לעטאַרגישען שלאָף

די גאַנצע ענערגיע פון די יודישע האַנדווערקער־טוער און זייערע פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס מוז געווענדעט ווערען אין דער ריכטונג פון אָפּשטעמפּען די שאַרפע שפּיצען פון׳ם צושטרעגגען און צו־האַרבען צעכען־געזעץ. עס דאַרפען געשאַפען ווערען ספּעציעלע פאָנדען אויף צו שטיצען פּראָפעסיאָנעלע האַנדווערקער־שולען, פאַר׳ן אונטערוואַקסענדיגען יודישען בעל־מלאכה און פאַך־דערגענצונגס־קורסען, ספּעציעל צוגעפּאַסטע פאַר׳ן עלטערען דור יודישע בעלי־מלאכות. עס דאַרף אָנגעפיהרט ווערען אין א ברייטען פאָרנעם אַ קולטור־און אויפקלערונגס־אַקציע צווישען די יודישע האַנדווערקער; עס דאַרף זיי אויפגעקלערט ווערען די בעדייטונג און אומפערמיידליכקייט פון׳ם צעכען־געזעץ, וועלכען מען קען שוין איצט סיי־ווי סיי אָפּשרייען; עס דאַרף געטון ווערען אַלץ, וואָס עס לאָזט זיך גאָר, כדי צוצופּאַסען די יודישע בעלי־מלאכות צום היינטיגען אינדוסטריעלען געזעץ, וועלכער איז, ליידער, פאַר זיי נישט צוגעפּאַסט.

אָבער וואָס טון אין דער הינזיכט אונזערע האַנדווערקער־פאָרשטעהער?

— אַבסאָלוט גאָרנישט!

מען איז גאָר פערטון אין אַנדערע, פלומרשט וויכטיגערע, ענינים. מען קנעלט פּאָליטיק, אַזוי, אַז ס׳איז גאָר קיין צייט נישטאָ צו טראַכטען וועגען דער פינסטערער כמארע, וועלכע האָט זיך אָנגערוקט אויפ׳ן יודישען בעל־מלאכה אין דער געשטאַלט פון׳ם צעכען־געזעץ.

עס זענען נישטאָ קיין צוויי מיינונגען, אַז ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס דאַרפען און מוזען זיין ווייט פון יעדער פּאָליטיק, וועלכע קען זיך בלויז פאַטאַל אָפּרופען אויף דער לעזונג פון די עקאָנאָמישע פראַגען און פּראָבלעמען, מיט וועלכע די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס זענען בערופען זיך צו פערנעמען. פערשטעהט זיך, אַז אויך אַ רייה ווירטשאַפטליכע פּראָבלעמען קען מען נישט איינגאַנצען אָפּטיילען פון זייער פּאָליטישען הינטערגרונד. (ווי די ענינים פון זונטאָג־רוה, רעכט אויף אַרבייט א. אַנד.). מען טאָר אָבער נישט פערגעסען, אַז די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס זענען קודם־כל בערופען צו פערטיידיגען די עקאָנאָמישע (און נישט ספּעציעל פּאָליטישע) אינטערעסען פון זייערע מיטגלידער. די פּאָליטיק פאַר עקסעלענס דאַרף און מוז איבערגעלאָזט ווערען פאַר די פּאָליטישע פּאַרטייען, וואָס דאָס איז טאַקע זייער אייגענטליכע עבודה און בערוף. אָבער, ווען אַ ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציע נעמט זיך אָפּגעבען ספּעציעל מיט „פּאָליטיק", הויבט זיך נאָר אָן צו קאָנקורירען מיט די פּאָליטישע פּאַרטייען און פערזעהט דערווייל איהרע אייגענע וויכטיגערע עקאָנאָמישע אויפגאַבען.

דערפון איז קלאָר, אַז בראש פון די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס דאַרפען שטעהן אַזעלכע מנהיגים, וועלכע פערשטעהען, אַז מיט פּאָליטיק טאָר מען זיך נישט פערנעמען אין די ווענד פון דער אָדער יענער ווירטשאַפטליכער אָרגאַניזאַציע.

— און וואָס זעהען מיר פּאַקטיש אין די רייהען פון די יודישע האַנדווערקער? מיר זעהען דאָ אַזעלכע מנהיגים, וועלכע, וועלענדיג צופרידענשטעלען אַלע מיטגלידער פון דער אָרגאַניזאַציע, אָהן אונטערשיד פון פּאַרטיי און ריכטונג, גיבען זיי זיך אָן פאַר „אומפּאַרטייאישע" שליחי־ציבור, וועלכע זענען אין דער אמת׳ן נאָר ערגער ווי פּאַרטייאיש.

„די אויפריכטיגע, אומפּאַרטייאישע און אָביעקטיווע האַנדווערקער־טוער האָבען שטענדיג אויסגעמיטען די ווירקונג פון איין פּאַרטיי, בלייבענדיג אין די בעסטע גוט־פריינדליכע בעציהונגען מיט אַלע אָרגאַניזירטע יודען".

ס׳איז באמת א גאַנץ לייכטע עבודה איינצוהאַלטען „גוט־פריינדליכע בעציהונגען מיט אַלע אָרגאַניזירטע יודען", ווער רעדט נאָך — אויס׳ן קאַרק פון׳ם שוצלאָזען יודישען בעל־מלאכה...

מיר מיינען נישט צו זאָגען, אַז מען דאַרף זיין אין שלעכטע בעציהונגען מיט׳ן כלל; אָבער אַט די סיסטעם פון „גוט־פריינדליכע בעציהונגען" מיט אַלעמען: דאָס קאָמפּראָמיטירט בלויז די יודישע האַנדווערקער־מאַסען, וועלכע האָבען זיך אויסגעקליבען אַלס מנהיגים אַזעלכע „אומפּאַרטייאישע" מענשען.

די שליחי־ציבור פון׳ם יודישען בעל־מלאכה, אויב זיי ווילען ערליך און אויפריכטיג אויספיהרען זייער בערוף, מוזען איינמאָל פאַר אַלעמאָל אַ סוף מאַכען צו דער פוילער טראַדיציע פון אומפּאַרטייאישער „פּאַרטייאישקייט" און זיך אָפּגעבען מלבו ונפשו די דרינגענדסטע עקאָנאָמישע אינטערעסען פון׳ם יודישען בעל־מלאכה אין דעם היינטיגען מאָמענט.

דער פּראָיעקט פון דער האַנדעלס־קאָמיסיע ביי דער האַנדעל״ס־קאַמער

איז דיסקוטירט געוואָרען דורך די פאָרשטעהער פון די לאָדזער ווירטשאַפטליכע פעראיינען

אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַלע היגע אינדוסטריעלער און סוחרים־פערטרעטער מכוח דעם פּראָיעקט פון דער האַנדעלס־קאָמיסיע ביים מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע מכוח דעם אויסגעאַרבייטען מאָדוס ווי אַזוי צו ליקווידירען די פערלעגענע שטייערען. די קאָמיסיע האָט אויסגעאַרבייט פאָלגענדען פּראָיעקט. ס׳זאָלען איינגאַנצען אויף אַנ׳אינדיווידועלען אופן אַנולירט ווערען די פערלעגענע שטייערען: 1) פון ליקווידירטע אונטערנעהמונגען, 2) אין פאַל ווען ס׳זענען שוין אַדורכגעפיהרט געוואָרען ליציטאַציעס און זיי האָבען נאָר געדעקט אַ טייל פון די שטייער־חובות, 3) פעסטשטעלען אַ הויך פון אַלע פערלעגענע מלוכהשע שטייערן ביז׳ן יאָהר 1932, און אַנולירען דעם טייל שטייערן, וועלכער בעטרעפט איבער־פופציג פּראָצענט פון גאַנצען ווערט פון דער אונטערנעהמונג.

ווייטער זעהט דער פּראָיעקט פאָר צו אַנולירען דעם עודף פון די פערלעגענע שטייערן אויב זיי בעטרעפען מעהר ווי דער אויסגעמאָסטענער שטייער פאַר׳ן יאָהר 1932, מיט׳ן תנאי, אַז די געבליבענע סומע וועט קאַלד בעצאָהלט ווערען.

ביי געריכטס - נאַדזאָרען דאַרף אָפּגעשטעלט ווערען דאָס צאָהלען די שטייערן און פאַל פון אַ רעגולאַציע דאַרפען די פערלעגענע שטייערן בּוּדצאָהלט ווערען אין דעמזעלבען פּראָצענט־זאַץ, ווי ס׳ בעקומט יעדער קרעדיטאָר.

די שטייער־אַמטען דאַרפען האָבען דאָס רעכט פונאַנדערצולעגען אויף ראַטעס ביז אַ סומע פון פינף טויזענד זלאָטעס אויף אַ משך פון פינף יאָהר די פינאַנץ־קאַמער זאָל האָבען דאָס רעכט פונאַנדערצולעגען אויף ראַטעס אין משך פון פינף יאָהר פערלעגענע שטייערן ביז צעהן טויזענד זל.

די שטייער־אַמטען זאָלען האָבען דאָס רעכט איינגאַנצען צו אַנולירען דעם אומזאַץ־שטייער ביז טויזענד זלאָטעס און הכנסה־שטייער ביז פינף הונדערט זלאָטעס. די פינאַנץ־קאַמערן זאָלען קענען איינגאַנצען שטרייכען פערלעגענע אומזאַץ־שטייערן ביז צעהן טויזענד זלאָטעס און הכנסה־שטייער ביז פינף טויזענד זלאָטעס. די ראַטע זאָל נישט קענען בעטרעפען מעהר ווי צעהן פּראָצענט פון די לויפענדע שטייערן.

פּראָצענטער זאָלען גענומען ווערען פאַר׳ן יאָהר 1932 — 12 פּראָצענט, פון יאָהר 1928 ביז 1931 — 3 פּראָצ. פאַר׳ן יאָהר 1924 — 1927 אַהן צורעכנונג פון פּראָצענט.

נאָכדעם ווי די פאָרשטעהער פון דער האַנדעלס־קאַמער האָבען רעפערירט דעם דערמאָהנטען פּראָיעקט האָט זיך ענטוויקעלט אַ דיסקוסיע בעזוגדערס וועגען דעם, ווער ס׳זאָל פעסטשטעלען און אָפּשאַצען דעם ווערט פון דער אונטערנעהמונג, ווייטער וועגען דעם, צי דאַרף מען איבערלאָזען דאָס רעכט פון אַנולירען שטייערן נאָר דער פינאַנץ־קאַמער אָדער דאָס רעכט דאַרפען אויך בעקומען די שטייער־אַמטען.

אַ גאַנץ ברייטע דיסקוסיע ענטוויקעלט זיך איבער דעם פונקט אַז די ראַטעס פאַר די פערלעגענע שטייערען זאָלען נישט קענען בעטרעפען מעהר ווי צעהן פּראָצענט פון די לויפענדע שטייערן.

די פאָרשטעהער פון דער גרויס־אינדוסטריע און פון הורט־סוחרים האַלטען, אַז דער דאָזיגער פונקט דאַרף געשטעלט ווערען, דאַגעגען די פאָרשטעהער פון די קליינהענדלער ראַטמאַן כאַרי און נ. אַג. דאַנציגער האַלטען אַז דער דאָזיגער פונקט דאַרף אונבעדינגט בלייבען, די קליינהענדלער זענען בעלאַסטעט מיט גרויסע לויפענדע שטייערן און פון די פערלעגענע שטייערן קען ער בשום אופן נישט מעהר צאָהלען ווי צעהן פּראָצענט.

די פערזאַמעלטע האָבען אָנגענומען דעם פּראָיעקט פון דער האַנדעלס־קאָמיסיע.

די לאַגע פון די פּוילישע בענק

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן קראַך פון אַמעריקאַנער בענק

די פּוילישע בענק האָבען במשך די עטליכע קריזיס־יאָהרען נישט געמאַכט אַזעלכע פעהלערען, ווי ס׳האָבען געמאַכט די בענק אין אַמעריקא און אין דייטשלאַנד. דער פּרינציפּ אַז די קאַפּיטאַל לאָקאַטעס אין די פּוילישע בענק מוזען זיין פליסיגע, איז געווען דאָמינירענד אויך אין די יאָהרען פון גוטער קאָניונקטור. דער בעסטער בעווייז דערצו איז געווען דער פאַקט, אַז דאָס צוריקציהען גרויסע קאַפּיטאַלען וואָס איז פאָרגעקומען אין די יאָהרען 32־1931 אונטערן איינדרוק פון צוזאַמענבּרוך פון דער קרעדיט־אַנשטאַלט אין די דייטשע בענק, האָבען מיט גאָרנישט אָנגערירט די ערנסטע פּוילישע בענק, וועלכע האָבען אָהן די קלענסטע שוועריגקייטען אויסגעצאָהלט די אָפּשפּאָרונגען, בענוצענדיג זיך זאָגאָר גאַנץ ווייניג מיט די צוגעטיילטע רעדיסקאָנטאָ־קרעדיטען פון באַנק־פּאָלסקי.

צוליב אָט דער פּאָליטיק, זענען די אָפּשפּאָרונגען אין אונזערע בענק נאָכמעהר געוואַקסען. איצט אַלזאָ, האָבען די פּוילישע בענק פערגרעסערטע קאַסע־רעזערווען, אויסנוצענדיג גאַנץ ווייניג די רעדיסקאָנטאָ־קרעדיטען אין באַנק פּאָלסקי און זוכענדיג נאָר זיכערע לאָקאַטעס פאַר אָט די פאָנדען.

חוץ דעם האָבען אונזערע בענק שוין אין לעצטען יאָהר, זיך בעמיהט צו האַלטען וואָס ווייניגער דעפּאָזיטען אין די פעראייניגטע שטאַטען, אַזוי אַז דער באַנק־מאָראַטאָריום האָט אָנגעריהרט נאָר אין אַ מינימאַלער מאָס.

ווי בעוואוסט, האָבען די וועלט־בערזעס אויפגעהערט צו נאָטירען דעם דאָלאַר־קורס, ביז צום מאָמענט, ווען עס וועלען בעקאַנט ווערען די פעראָרדנונגען, וועלכע עס גיבען אַרויס די פעראייניגטע שטאַטען כדי צו בעהערשען די לאַגע, דעם זעלבען ביישפּיל האָט אויך נאָכגעטון די וואַרשאַווער בערזע, וועלכע האָט פון מאָנטאָג אָן שוין נישט נאָטירט נישט קיין דאָלאַרען און נישט קיין אויסצאָהלונגען אויף ניו־יאָרק.

דער דאָלאַר־קורס איז אַלזאָ איבערגעבליבען פאַר דער שוואַרצער בערזע, ד.ה. פאַר די פּאַקטאָרען וועלכע ריכטען זיך מיט מאָמענטאַלע שטימונגען, ווי אויך מיט דער נאָכפראַגע און אָנבאָט, אָבער נישט מיט קאָנקרעטע ידיעות מכוח דעם גורל פון דאָלאַר אין דער נאָהענטער צוקונפט.

בנוגע דעם דאָלאַר־קורס ווי אויך די אויסצאָהלונגען אויף ניו־יאָרק, וועלען זיין מאַסגעבענד די דעציזיעס וואָס וועלען סוף וואָך אָנגענומען ווערען אין די פעראייניגטע שטאַטען, אויף וויפיל מען קען דרינגען פון די ביזאיצטיגע פעראָרדנונגען וועלען די פעראייניגטע שטאַטען אין איצטיגען מאָמענט אָפיציעל נישט אָפּטרעטען פון גאָלד־פּאַריטעט.

מ׳דאַרף דעריבער גיכער האָפען, אַז עס וועט זיך ענטוויקלען אַ לאַגע, ענליך צו דעם וואָס איז געשעהען אין דייטשלאַנד.

די עמיסיע דעקונג פון זלאָטי שטיצט זיך הויפּט אויסשליסליך אויף גאָלד, דאַגעגען איז דער דאָלאַר־רעזערוו וואָס עס האָט די באַנק־פּאָלסקי אַזאַ קליינער אַז עס קומט גאָרנישט אין בעטראַכט. פון דעם שטאַנדפּונקט האַלט איך, אַז דאָס מעגליכע וואַקלען פון דאָלאַר־קורס וועט פאַר אונז זיין אָהן שום בעדייטונג.

עס קען געשעהען, אַז אין אַ געוויסע הינזיכט וועט די איצטיגע סיטואַציע גורם זיין געוויסע צו מאַכען ביי אונז די פערהעלטנישען, עס קען מעגליך זיין, אַז די דאָלאַרען־וואַלוטע וועלכע איז נישט ביז לעצטענס געווען ביי אונז דאָמינירענד אין די קרעדיט־אומזאַצען, וועט אויפהערען צו שפּילען איהר ראָל. שוין די פאַראַיאָהריגע געשעהענישען האָבען בעדייטענד גורם געווען אַז ס׳זאָלען מעהר נישט געמאַכט ווערען קיין איבלענדישע טראַנזאַקציעס אויף דאָלאַרען, און די איצטיגע פערהעלטנישען וועלען וואַהרשיינליך גורם זיין צו דער פולשטענדיגער בעזייטיגונג פון די דאָלאַרען, וועלכע וועט פון היינט אָן ווערען פונקט אַזאַ אויסלענדישע וואַלוטע, ווי אַלע אַנדערע, וואָס האָבען אין לאַנד אַנ׳איינטערעס נאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל זיי קענען דינען אַלס צאָהלונגס־מיטעל פאַר׳ן אימפּאָרט.

אין די קרעדיט־אומזאַצען וועט וואַהרשיינליך דער דאָלאַר מעהר נישט דאָמינירען אויף אונזער מאַרק.

קאָנטראָלעס פון די האַנדעלס־ביכער דורך די שטייער־אַמטען

אין די געשעפטען און פאַבריקען, וואָס כ׳זהרען האַנדעלס־ביכער ווערען ווייטער קאָנטראָלירט די ביכער, אַ פערגרעסערטער שטאַב פאַכלייט בוכהאַלטאָרען פון די אַמטען בעזוכען אַלע אונטערנעהמונגען און קאָנטראָלירען אויספיהרליך די ביכער.

די טראַנזאַקציעס פון גרעסערע קונדען ווערען אַרויסגעשריבען, אַלס מאַטעריאַל צו דער שאַצונג פון אומזאַץ־שטייער. מען שרייבט אויך אַרויס די קונדען, וואָס וואוינען אין אַנדערע שטעט, און דאָס ווערט איבערגעשיקט.

מען האָט געפּסלט די האַנדעלס־ביכער אין אַ גאַנצע רייה פירמעס ביי וועלכע עס זענען געווען פערשריבען פּאָזיציעס פון פערקויף אָהן די נעמען און אַדרעסען פון די קויפער, דאָסזעלבע איז אויך געווען ווען מען האָט געטראָפען טראַנזאַקציעס פון איינקויף אָהן די נעמען פון די ליפעראַנטען.

אין אַלגעמיין ווערט הייאָהר געפּסלט ווייניגער האַנדעלס־ביכער ווי פאַראַיאָהרען.

די אַקציע צו פערטרעטען באַנוועל און יוטע אויף פלאַקס און קאַנאָפּיע

(אג) אין שייכות מיט דער קאָנפערענץ, וואָס איז דעם 9 ד.ח. פאָרגעקומען אין לאַנדווירטשאַפט־מיניסטעריום וועגען רעאַליזירען די בעשלוסען פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען־ראַט מכח דעם שטופּענווייזען פערטרעטען פון אויסלענדישע רויה־שטאָפען אויף פוילישע, האָט דער פערבאַנד פון דער פוילישער טעקסטיל־אינדוסטריע אין דער פוילישער מלוכה אויסגעאַרבייט אַ ספּעציעלען מעמאָריאַל, וועלכער איז שבת אַרויסגעשיקט געוואָרען צום צענטראַל־פערבאַנד פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע. אַ קאָפּיע פון דאָזיגען מעמאָריאַל איז איבערגעשיקט געוואָרען אין דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, וועלכע וועט פון איהר זייט איבערשיקען די פאָסטולאַטען פון דער לאָדזער קאַמער דעם פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן.

דער צענטראַל־פערבאַנד וועט צוזאַמען מיט׳ן פערבאַנד פון די קאַמערען, אויסאַרבייטען אַ מעמאָריאַל אויפ׳ן יסוד פון די מעמאָריאַלען פון פערבאַנד פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין לאָדז און פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, וואָס וועט צוגעשטעלט ווערען דעם לאַנדווירטשאַפט־מיניסטעריום

ווי מיר האָבען שוין געמעלדעט, האַנדעלט עס זיך וועגען דער אַקציע צו פערטרעטען באַנוועל און יוטע ביי אַלע רעגירונגס זעלבסטפערוואַלטונג מלוכה׳שע א.א.וו. בעשטעלונגען אויף רויה־שטאָפען פון פוילען ד.ה. פלאַקס און יוטע.

ווי בעוואוסט האָבען די בעשלוסען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דעם 9 ד.ח. אויף דער קאָנפערענץ אין וואַרשא אַרויסגערופען אַ גרויסען אויפזעהען אין די היגע אינדוסטריע־קרייזען, וואָס זענען ביז איצט געווען הויפּטזעכליך פאַראינטערעסירט אין באַנוועל־סחורות.

הנחות ביים פּינקטליך צאָהלען שטייערן

די נאַטשעלניקעס פון שטייער אַמטען האָבען איצט בעקומען פון פינאַנץ־מיניסטעריום אַנ׳אָנווייזונג, דאָס די שטייער־צאָהלער וואָס וועלען פּינקטליך איינצאָהלען זייערע לויפענדע שטייערן, זיי זאָל מען נישט מאַכען קיין עקזעקוציעס פאַר די פערלעגענע שטייערן און מען זאָל זיי ווי ווייט מעגליך אַנטקעגען קומען מיט ראַטעס און פּראָלאָנגאַציעס פון די פערלעגענע שטייערן.

אַלס פערלעגענע ווערען גערעכענט אַלע שטייערן, וואָס מען איז שולדיג פון פאַר׳ן 1טען יאַנואַר 1933.

די, וואָס צאָהלען אין די נייע זאַליטשקעס פּינקטליך וועט מען אַלזאָ נישט מאַכען קיין עקזעקוציעס

א יוד אויף דער תליה

א קאַפּיטעל פון דעם בעריהמטען היסטאָרישען ראָמאַן „יוד זיס"

פון לעאָן פויכטוואַנגער

יודיש — פון ר. א.

— .1 —

די תליה, אויף וועלכער מען האָט זיך גע־גרייט אויפצוהענגען דעם יוד זיס, איז אויפגעבויט געוואָרען נאָך מיט הונדערט און פערציג יאָהר פאַר דעם. דאָס איז געווען אַ זעהר טייערע תליה. אַפילו אין יענע צייטען, ווען אַלץ איז נאָך געווען אַזוי וואָלוועל, האָט זי געקאָסט דריי טויזענד אויר־בערלענדישע גולדען. דאָס איז געווען אַ גאַנץ איי־נציגאַרטיגער גאַלגען, אינגאַנצען אַנדערש ווי די געוועהנליכע הילצערנע תליות.

הויך איז זי געווען ווי אַ טורעם. 35 פוס איז געווען איהר הויך. אינגאַנצען פון אייזען. פון 36 צענטנערן און 18 פונט אייזען, וואָס דער אַלכעמיסט געאָרג האָנאויער האָט אויפגעזוכט, כדי צו מאַכען דערפון גאָלד פאַרן הערצאָג פרידריך, און דערביי האָט ער גאָר פערטאַכלעוועט דעם הערצאָגס צוויי טאָנען גאָלד פאַרדעם דאָזיגען געאָרג האָנאויער האָט מען דאָס אויסגעבויט די תליה. און נאָכדעם ווי מען האָט זי שעהן רויט בעמאָהלען און בע־צירט מיט גאָלד, האָט מען אויף איהר דעם דאָ־זיגען האָנאויער אויפגעהאַנגען.

נאָך איהם זענען אויף דער רייהע געקומען אַנדערע אַלכעמיסטען, פון וועלכע דער הערצאָג פרידריך האָט זיך געלאָזט בעטריגען.

איבער הונדערט יאָהר נאָכדעם איז די דאָ־זיגע תליה געשטאַנען ליידיג. איצט האָט דער רעסאָן פלוג בעשטימט, אַז דער יוד זיס זאָל זיין דער זעקסטער אויף איהר צו שטאַרבען. פון זינט זיסעס פּראָצעס האָט זיך אָנגעהויבען, האָט דער דאָזיגער דאַרער און האַרטער מענש זיך געגרייט צו שטילען זיין שנאה מיט אַ יום־טוב, און איצט האָט ער דעם יום־טוב געוואָלט פראַוועון אַזוי, אַז אייראָפּע זאָל עס נישט פערגעסען.

...דאָס אונטערזוכונגס־געריכט האָט זיך גע־לאָזט קאָסטען אַ היבש ביסעל געלד אויף דער דורכפיהרונג פון דעם אורטייל. אויף דער הינריכ־טונג־פּלאַץ זענען אויסגעבויט געוואָרען קאַמפּאַ־טאַבעלע לאָזשען פאַר קאַוואַליערען און דאַמען. דאָס מיליטער וואָס איז בעשטימט געוואָרען צו בע־לייטען דעם פעראורטיילטען און צו האַלטען אָרדע־נונג, האָט זיך מושטירט און געמאַכט מאַנעווערס דער אייזערנער גאַלגען איז זעהר זאָרגפעלטיג רע־פערירט געוואָרען. דער שינדער וואָגען, אין וועל־כען זיס האָט געזאָלט געפיהרט ווערען צו דער תליה, האָט געקריגען גרעסערע רערער, דאָס גלעקעל אויף איהם, וואָס האָט געדאַרפט אָנזאָגען, אַז מען פיהרט אַ פעראורטיילטען, האָט געקריגען אַ נייעם שטריק, און די שינדער־יונגען האָבען בעקומען נייע אוי־ניפאָרמען.

דאָס גרעסטע געוויכט איז געלייגט געוואָרען אויף דורכצופיהרען די וויכטיגע פלענער פון דעם הער פלוג, דער יוד האָט געשפּאַט, העכער ווי די תליה איז קאָן מען איהם נישט אויפהענגען. מען וועט איהם אָבער ווייזען, וואָס מען קאָן יאָ. מען וועט פשוט די אייזערנע שטייג, דעם „פויגעל טור־רעם" אַרויפציהען איבער דער תליה.

די אַרבייט צו מאַכען די שטייג און די אַנ־דערע אַפּאַראַטען, וואָס זענען דערצו נויטיג גע־ווען, האָט מען איבערגעגעבען צו די מייסטערס יאָהאַן קריסטאָף פאוסט און פייט לודוויג ריגלער. די שטייג האָט מען געקאָנט פונאַנדער־נעהמען אין צוויי טיילען. זי האָט געהאַט 14 רייפען אין דער ברייט און 17 שטאַנגען אין דער הויך. מיט דער הילף פון אַ קונציגען אַפּאַראַט האָט מען איהם געקאָנט לייכט אַרויפציהען ביז איבער דער תליה.

* * *

אין דער תפיסה צעל ביי זיסען זענען געזעסען ר' גבריאל און ר' יהונתן אייבעשיץ. דער פּאַס וואָס „מינהער גבריאל אָפּענהיימער וואַן סטראַאַטען" האָט געקראָגען פון די גענעראַל שטאַטען, האָט אָהן וועלכע שוועריקייטען געעפענט די טיר פון געפענגנ־ניש. איצט זענען אַלע דריי געזעסען און געפּראַ־וועט אַ סעודה. ר' גבריאל האָט מיטגעבראַכט פּירות; טייגלען, פייגען, פּאָמעראַנצען. אויך געבעקס און שטאַרקען וויין פון ד"ים. זיס האָט געטראָגען דעם שאַרלאַך־רויטען מאַנטעל, אַ באַרעט איבער די ווייסע האָר, און איבער דער נאָז האָבען זיך ביי איהם צונויפגעצויגען די דריי טיפע קנייטשען ווי אַ „שין" דער ערשטער אות פון גאָטס נאָמען „שדי". ער האָט איינגעטונקען פייגען אין דעם וויין. דאָס איז געווען זיין לעצטער מאָהלצייט. ר' גבריאל האָט מיט זיינע דיקליכע פינגער צוגענומען אַ פּאָמע־ראַנץ. די דריי יודען זענען געזעסען און האָבען געגעסען די פירות שווייגענדיג און טיף פער־טראַכט. אָבער זייערע געדאַנקען זענען שווער און ווי איבערגיסענדיג זיך, איבערגאַנגען פון איי־נעם צו אַנדערען.

ר' גבריאל און זיס זענען געווען איינס. און ר' גבריאל האָט צום ערשטען מאָל דערפיהלט די דאָזיגע צונויפגעבונדענקייט נישט ווי אַ צוואַנג און אַ בייזער מזל, נאָר ווי אַ געשאַנק. דער דריטער, ר' יהונתן, האָט אויך געפיהלט אין זיך דעם זעל־ביגען שטראָם ווי זיי. אָבער ער אַליין איז גע־ווען אויסגעשלאָסען דערפון. ער איז געשטאַנען ביים ברעג און די כוואַליע האָט איהם נישט גע־טראָגען. ער האָט געגעסען מיט זיי, ער האָט גע־טרונקען מיט זיי, געטראָגען דעם צייכען פון „שין" ווי זיי, ער איז געווען ביי די מדרגות און יואַך ווי זיי. אָבער די כוואַליע האָט איהם נישט געטראָגען.

ר' גבריאל האָט כסדר געהאַלטען אין בעשיי־טען די רעפּטלעך פון די פּאָמעראַנצען מיט צוקער און זיי פונאַנדער־געטיילט. ער האָט אָנגעגאָסען די גלעזער מיט שטאַרקען זידליכען וויין. די צעל איז געווען פול מיט דעם נישט אַרויסגערעדטען וואָרט, מיט'ן געדאַנק, דעם געזיכט — גאָט, און ר' יהונתן'ען האָט אינעווייניג עפּעס געגאָסט, ביטער, פערסענדיג, בייז. ער האָט זיך געפרובט וויצלען: עס איז לייכט צו קריגען אַ גרויסען אויפגעלאָף ווען מען ווערט אויפגעהאַנגען. דער וויץ האָט זיך אָבער נישט געקלעפּט. ער, דער רייכער, דער ווייז־סענדיגער, האָט זיך דערפיהלט ווי אַ בעל מקבא און אַ האַלבער פּערדעטער...

אין דעם פּאָרהויז פון ראַטהויז, וואו מען האָט פאַר איהם נאָכאַמאָל פּאָרגעלייענט דעם אור־טייל און איבער איהם צובראָכען דעם שטעקען, האָבען אויף זיסען געוואַרט דער מילדער פּערוועלק־טער רב פון פראַנקפורט, דער בעליבטער, פּולפּול־טיגער רב פון פירט און אַן אויסגעצערטער מיט פרעסטלעך, וואָס זענען געלאָפען איבער זיין לייב יצחק לאַנדויער.

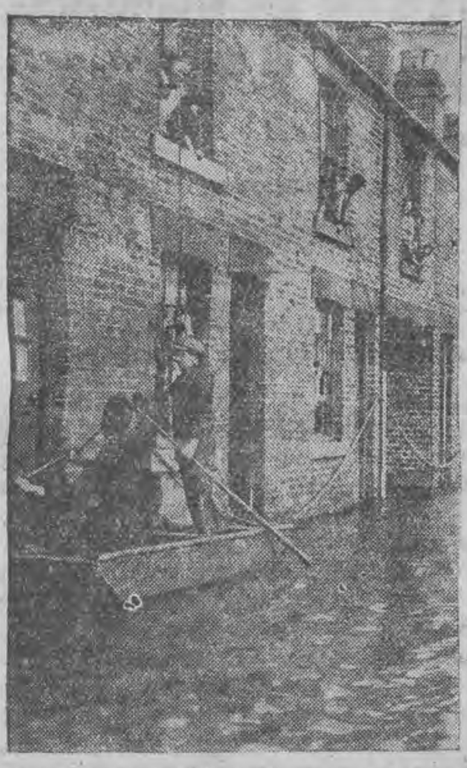

א בילד פון דער פערפלייצונג אין ענגלאַנד

אין דער נעפעלדיגער, טריבער לופט האָט זיך באַלד בעוויזען און באַלד צוריק בעהאַלטען אַ בלייכע זון, דרויסען פאַר דעם פּאַסטאַל האָט זיך געשטופּט אַ ריזיגער עולם. פאַר דער מיליטער־וואַך איז אויף אַ פערד געזעסען דער הער פאָן רעדער. דער שינדער וואָגען איז געשטאַנען אויף זיינע הויכע רעדער און אַרום דעם וואָגען דער תליון מיט זיינע געהילפען אין שרייענדיגע פאַר־בען.

ענדליך האָט מען זיסען אַראָפּגעפיהרט פון די שטיגען. די יודען האָט מען דערלויבט דאָ נאָך איינמאָל רעדען מיט איהם. דער קליינער ר' יעקב יהושע פאַלק האָט אויף זיין קאָפּ אַרויפגעלייגט אַ קליינע, פערוועלקטע האַנד און געזאָגט: „זאָל דיך בענשען גאָט און דיך היטען, זאָל גאָט אויפ־לייכטען זיין פּנים צו דיר און דיך לייטועליגען. זאָל גאָט ייעווענדען זיין פנים צו דיר און דיר געבען פריידען". אמן סלה"! האָבען די צוויי אַנדערע גע־ענטפערט.

גלייך דערויף האָט מען דעם יודען אַרויפגע־זעצט אויף דעם שינדער־וואָגען און איהם גע־בונדען. טראָץ דער קעלט און דער רעגען איז דער מאַרק געווען פול מיט מענשען. אַלע פענסטער פון הערנהויז, פון ראַטהויז, פון דער אַפּטייק, פון זאַנעווירטס־הויז, זענען געווען ווייס פון פּנים'ער אויף דער יעהר־ברוכים, אויף דעם שנאַפּס־גאַלגען און אַפילו אויף דעם הילצערנעם אייזעל האָבען גע־האַנגען ווייסע חברה'ניקעס. דער הער פאָן רע־דער האָט מיט זיין ברומיגען קול געגעבען דעם בע־פעהל, און די סאָלדאַטען האָבען זיך אָנגעהויבען צו ריהרען. פּאָראויס די שטאַטרייטער, דערנאָך צוויי פּויקערס און נאָך זיי אַ קאָמפּאַניע גרענאַדירען צו פוסענס. איצט האָט זיך אויף איינער פון די שינדער־יונגען אַ הויב־געטון און איז אַרויפגע־ריטען אויפ'ן פערד פון דעם וואָגען. אַ שמיצער געטון מיט דער צונג און דער אָנער האָט אָנגעהוי־בען צו ציהען דעם וואָגען. דער קליינער רב ר' יעקב יהושע פאַלק האָט מיט זיינע פאַרבלאָזע ליי־פען איבערגע'חזר'ט: „און דיר געבען פריידען"! אָבער דער בייזער פירטער רב האָט זיך מעהר נישט געקאָנט איינהאַלטען, האָט ער הינטער דעם שינדער וואָגען נאָכגעשיקט ווילדע קללות די שונאים און רשעים סדום און עמלק. יצחק לאַנדויער האָט אויס געבראָכען אין אַ יאָמערליך חוזיש געוויין. און עס איז געווען מאָדנע צו זעהן דעם דאָזיגען גרויסען געלד מענשען, ווי ער קלאַפּט דעם קאָפּ אָן ביי שטיידעל פון דעם ראַטהויז טיר און יאָמערט אָהן אַן אויפהער. איצט האָט אויך אָנגעהויבען צו קלינ־גען דאָס גלעקעל אויף דעם שינדער־וואָגען. דין, שאַרף און זעגענדיג האָט ער זיך אַריינגעריסען אין דעם געיאָמער פון דעם יודען, דורכגערונגען דורך דער שנייאיגער דאַמפּענדיגער לופט, און זיך איינ געגעסען אין דעם מאַרך פון די ביינער.

זיס איז געפיהרט געוואָרען דורך דער שטאָט צום הינריכטונג־פּלאַץ. ער איז געזעסען אויפ'ן שינדער־וואָגען הויך, אין זיין שאַרלאַך־רויטען מאַנטעל, ווי אַ געצענבילד אויף אַ טראָן און דער קאָסטבאַרער דימענט, דער סאָליטער, האָט אַראָפּ־געבליצט פון זיין פינגער. דער הערצאָגל־אַדמיניסטראַטאָר האָט נישט דערלאָזט, אַז מען זאָל איהם בערוי־בען פון דעם רינג, די גאַסען זענען געווען געפּאַקט מיט מענשען. אַ שניי, וואָס איז באַלד צוגאַנגען איז געפאַלען. די פּראָצעסיע האָט זיך געצויגען מאָדנע שטיל, דער המון האָט צוגעקוקט מאָדנע־שטיל. קוים איז דער פעראורטיילטער פערבייגע־פיהרט געוואָרען פערביי אַ געוויסען פונקט, האָבען די צעהנדליגער טויזענטער צוקוקער זיך אַ לאָז־געטון פון הינטען נאָך דער מיליטער־וואַך, ווער צופוס, ווער רייטענדיג און ווער אין אַ וואָגען. אין דער בלייכער, פערנעפּעלטער לופט, אין דעם שמוציגען, צוגעהענגען שניי איז אַלץ געווען טאָ־פּעלט שווער און שטיל. מען האָט זיך נישט פער־נומען מיט'ן קירצסטען וועג, נאָר מען האָט דעם יודען געפיהרט אין אַ בויגען. אַ סך צוקוקער זענען געקומען פון ווייט. דאָס גאַנצע לאַנד האָט געוואָלט זיין דערביי. אַפילו פון יענער זייט גרעניץ זענען אַ סך געקומען. מען האָט אַלעמען געוואָלט ווייזען דעם דאָזיגען ספּעקטאַקעל. זיס איז געזעסען הויך אויף דעם שינדער־וואָגען, גע־בונדען, שטייף, שניי איז געפאַלען אויף זיינע קליידער און אויף זיין ווייסער באָרד.

די קאַריערע פון קריגס־קאָמיסאַר וואָראָשילאָוו

אויפגענומען טראָצקין האָט וואָראָשילאָוו ביי זיך אין קאַבינעט, לעבען טראָצקין איז געזעסען זיין סעקרעטאַר, און לעבען וואָראָשילאָוו'ן — דער הויפּט פון זיין שטאַב. וואָראָשילאָוו איז געווען אָנ־געטון אין אַ געלען לעדערנעם לייבעל און בעוואָ־פענט מיט אַ גרויסען רעוואָלווער. גערעדט האָט מען צום פונקט, נישט אַרויסוואַרפענדיג קיין איבעריגע רייד.

— חבר וואָראָשילאָוו — האָט טראָצקי אָנגע־הויבען אויסשווענדיג מיט אַ פּאַטשיילכעל די גלעזלעך פון זיינע פּענסנע, — חבר וואָראָשילאָוו, אַלס פּאָרזיצער פון דעם רעוואָלוציאָנערען קריגסראַט מוז איך אייך שטעלען זעהר אַ וויכטיגע פראַגע.

— פרעגט, — האָט וואָראָשילאָוו געגעבען אַ זאָג בייז, און לויט'ן אויסדרוק פון זיין פּנים האָט מען שוין געקענט זעהן אַז דער כעס ברענט אין איהם — פרעגט!

— האַלט איהר נישט, חבר וואָראָשילאָוו, אַז פאַר'ן זיג פון דער רעוואָלוציע איז דאָס אייער פליכט דורכצופיהרען אַלע בעפעהלען וואָס איהר קריגט?

— עס איז מיין פליכט דורכצופיהרען בלויז יענע בעפעהלען, וואָס איך האַלט אַלס ריכטיגע, — האָט וואָראָשילאָוו געענטפערט, דרעהענדיג מיט פינ־גער דעם פאַס, וואָס ער האָט אויפ'ן לעדערנעם ליי־בעל געטראָגען, און דאָס האָט געמיינט אַז ס'קומט איהם אָן שווער צו קאָנטראָלירען.

אויף אַזאַ ענטפער האָט זיך טראָצקי געוויס נישט גערעכנט. אָבער ער האָט זיך דאָך נישט פער־לוירען און ער האָט געזאָגט:

— חבר וואָראָשילאָוו, אַלס פּאָרזיצער פון דעם רעוואָלוציאָנערען קריגס־ראַט וואָס איז פעראַנטוואָרטליך פאַר אַלע פראָנטען אין דער רעפּובליק, זאָג איך אייך, אַז אויב איהר וועט זיך נישט פער־פליכטען פינקטליך אויסצופיהרען אַלע בעפעהלען און אויפגאַבען, וועל איך אייך באַלד אונטער אַ וואַך אַוועקשיקען קיין מאָסקווע און דאָרטען וועל איך אייך שטעלען אונטער אַ קלאַגע פאַר'ן רעוואָלוציאָ־נערען טריבונאַל!

— וואָס? — האָט וואָראָשילאָוו אויסגעשריגען מיט כעס, און דערביי האָט ער זיך געגעבען אַ הויב אויף מיט אַזאַ האַסט, אַז דאָס בענקעל אויף וועל־כען ער איז פריהער געזעסען איז אומגעפאַלען, — וואָס? איך, חבר טראָצקי, קלייב זיך נישט פונאַנ־דער אין דיפּלאָמאַטישע שטיק! איך גיי מיר אויף מיין שטייגער — וואָס אויף דער לונג, — דאָס אויף דער צונג! זאָג איך אייך, אַז בלייבענדיג דער קאָמאַנדיר פון דער אַרמעע אין צאַריצין וועל איך דורכפיהרען בלויז יענע בעפעהלען, וואָס וועלען זיין ריכטיג און צוגעפּאַסט צו די בעדינגונגען דאָ! איך דענק, אַז איך דאָ ווייס מעהר און פער־שטעה מעהר די לאַגע ווי איהר דאָרט! אָט האָט איהר אונז געשיקט אַהער דעם געוועזענעם צאַרישען גענע־ראַל באָסאָוויטש און וואו, פרעג איך אייך, איז ער אַצינד? ער איז אַנטלאָפען צו די ווייסע. מיר האָבען איהם געוואָלט שיסען, דעם לומפּ, אָבער אייער בע־פעהל איז געווען אַז מען זאָל איהם נישט שיסען. ביי אונז קומט אויס, אַז מ'קען נעהמען אַ ווייסען גוואַרדייער און מאַכען איהם פאַר אַ קאָמאַנדיר דאָ ביי אונז? ניין, דאָס וועט נישט געהן! און וועגען דעם וואָס איהר סטראַשעט מיך מיט אַ רעוואָלוציאָנע־רען טריבונאַל, איז — טוט דאָס! איך וויל אייך בלויז זאָגען, אַז איך אַליין, אַן אַרבייטער, אַ באָל־שעוויק — יאָ, אַ באָלשעוויק פון סאַמע אָנפאַנג אָן, בין נישט אַזוי ווי איהר — איך האָב קיין מורא נישט פאַר קיין רעוואָלוציאָנערען טריבונאַל! איך האָב אַ־ליין אויך געאַרבייט אין דער „טשעקאַ". — זאָל מען מיך משפּטען!

ביידע, אי וואָראָשילאָוו, אי טראָצקי האָבען געברענט ווי אַ פייער.

— איך האָב מיינס אָפּגעזאָגט, — האָט טראָצ־קי זיך געקאָכט, — די צייט פון דער פּאַרטיזאַנען קריג איז שוין אַוועק, און אויב ס'וועט אַזוי ווייטער אָנגעהן וועט דער צוג פון דער רעוואָלוציע אַרונ־טער פון די רעלסען, און וואָס שייך דעם גענעראַל באָסאָוויטש וויל איך, אַז איהר זאָלט וויסען אַז ער איז אַנטלאָפען צו די ווייסע איבער דעם, וואָס אַנ־שטאָט צו געבען איהם אַרבייט האָט איהר איהם גאָר פערשפּאַרט אין דער „טשעקאַ", ביי סיטין'ען איז ער נישט אַנטלאָפען צו די ווייסע, פערגעסט נישט, אַז אַרום און אַרום האָבען מיר אין אונזער אַרמעע דרייסיג טויזענד מיליטערישע ספּעציאַליסטען, אַלע געוועזענע אָפיצירען פון דער אַלטער אַרמעע! ווייסט איהר דאָס?

— דאָס ווייס איך נישט, — האָט וואָראָשי־לאָוו געענטפערט, — איך ווייס אָבער וויפיל אַרביי־טער און פּויערים עס האָבען צוזאַמען מיט מיר אויפ'ן דאָנבאַס (דאָנעצער באַסיין) דורכגעבראָכען דעם פראָנט פון דער ווייסער קאָזאַצקער אַרמעע! איך ווייס אויך וויפיל העלדישקייטען עס האָבען אַרויסגעוויזען יענע פשוטע מענשען, וועלכע זענען דווקא נישט קיין מיליטערישע ספּעציאַליסטען נאָר קלאַסען־בעוואוסט זיניגע אַרבייטער! און איך ווייס אויך, אַז אונטער דער קאָמאַנדע פון אייערע געוועזענע גענעראַלען, וועלכע זענען גרויסע בריות אין קריגס־אַנגעלעגענ־הייטען, וועלען יענע אַלע מענשען אין שלאַכט נישט געהן!

— דאָס וועלען מיר שוין זעהן — האָט טראָצקי געענטפערט.

גערעדט האָבען זיי ביידע נישט לאַנג, כאָטש זעהר שאַרף און בייז. אָבער געענדיגט האָט זיך דער געשפּרעך דערמיט וואָס טראָצקי האָט וואָראָשילאָוו'ן נישט אַוועקגעשיקט אונטער אַ וואַך, און וואָראָשי־לאָוו איז זיך ווייטער געבליבען פעסט ביי זיין בע־שלוס נישט אויסצופאָלגען טראָצקיס בעפעהלען.

שפּעט אין דער נאַכט ווען טראָצקי האָט זיך שוין געקליבען געהן שלאָפען, האָט ער וועגען דעם גערעדט מיט זיין סעקרעטאַר.

— יאָ, — האָט ער געזאָגט, — עס שיינט אַז סטאַלין האָט דאָ צוגעקליבען אַזעלכע מענשען, אויף וועמען ער קען זיך פערלאָזען...

מעהר האָט ער וועגען דעם גאָר נישט געזאָגט אָבער אין געדאַנק האָט ער שוין אַוודאי געהאַט פערטיג אַ בעשלוס וועמען אַרונטערצוזעצען און וועמען צו בעשטימען אויף די ערטער פון די אַרונטער־געזעצטע.

אָבער סטאַלין איז געווען פלינקער פאַר איהם אין דעם פאַל. און ווען ער איז געקומען קיין מאָס־קווע, האָט ער, ווי עס שיינט, דאָרט קיין איבעריגע מינוט נישט פערלוירען; ער האָט זיך גלייך געזעהן מיט לענינען, און אין דער פריה, ווען טראָצקי איז פון שלאָף אויפגעשטאַנען, האָט מען איהם דער־לאַנגט אַ טעלעגראַמע פון לענינען.

„היינט איז סטאַלין אָנגעקומען אַהער, — האָט לענין אין דער טעלעגראַמע געשריבען טראָצ־קין, — ער האָט געבראַכט די פרעהליכע ידיעה וועגען די דריי זיגען ביי צאַריצין".

„וואָס פאַר אַ זיגען?! — האָט טראָצקי זיך געקאָכט. „מעלדענדיג אייך אַז די אַלע זאַכען וואָס סטאַלין האָט מיר איבערגעגעבען, — האָט לענין געשריבען טראָצקין אין דער טעלעגראַמע — בעט איך אייך, ליאָוו דאַווידאָוויטש, אַז איהר זאָלט זיי גוט בעטראַכטען און מיר גלייך ענטפערען: ערש־טענס, צי וואָלט איהר איינגעשטימט זיך דורכצורעדען פערזענליך וועגען דעם מיט סטאַלינען, צוליב וואָס ער איז גרייט צו קומען צו אייך קיין צאַריצין, און צווייטענס, צי דענקט איהר נישט, אַז ס'וואָלט גע־ווען מעגליך אויף געוויסע ממשות'דיגע בעדינגונ־גען צו בעזייטיגען די אַלע פריהערדיגע רייבונגען און רייסענישען, און זיך איינינגען אויף פונקטען וואָס זאָלען מאַכען מעגליך אַ געמיינשאַפטליכע אַר־בייט, — אַ זאַך, אויף וואָס סטאַלין איז גרייט, און וואָס שייך מיר, וויל איך אייך זאָגען אַז איך דענק אַז מ'מוז זיך אָנשטרענגען מיט אַלע מעגליכקייטען צו קומען צו אַן אויסגלייך, אַז ס'זאָל זיין מעגליך אין דעם פאַל צו אַרבייטען צוזאַמען מיט סטאַלינען.

פון דעם איז פאַר טראָצקין געווען קלאָר, אַז סטאַלין האָט שוין גוט „באַאַרבייט" דעם בעל־הבית" — לענינען. שפּעטער האָט לענין אויף אַ זיצונג צוגעשיקט צו טראָצקין אַ צעטעלע:

„אפשר וואָלטען מיר גאָר געגעבען דעם ווען צו אַלע מיליטערישע ספּעציאַליסטען און אַוועקגע־שטעלט אייגענע מענשען אויף זייער אָרט?".

אין יענעם פריהמאָרגען ווען טראָצקי האָט אין צאַריצין בעקומען די טעלעגראַמע פון לענינען, האָט ער איהם גלייך צוגעשיקט אַזאַ ענטפער:

„איך שטים איין זיך דורכצורעדען פערזענ־ליך מיט סטאַלינען / אָבער איבערלאָזען וואָראָשי־לאָוו'ן אין אַמט נאָכדעם ווי אַלע פערזוכען איינצו־געהן מיט איהם אויף פשרות, האָבען זיך געענדיגט מיט גאָרנישט, — דאָס איז אוממעגליך, קיין צאַרי־צין מוז מען גלייך אַרויסשיקען אַ נייעם רעוואָלוציאָ־נערען קריגס־ראַט מיט אַ נייעם קאָמאַנדיר. וואָ־ראָשילאָוו'ן ווידער דאַרף מען שיקען קיין אוק־ראַינע".

אַרומגערינגעלט מיט אייגענע מענשען איז וואָ־ראָשילאָוו אַוועקגעפאָהרען קיין מאָסקווע מיטנעה־מענדיג מיט זיך די אַלע, וועמען טראָצקי האָט אַרונטערגעזעצט אין צאַריצין.

לאַנג, לאַנג, האָבען סטאַלין און וואָראָשילאָוו אָנגעפיהרט אַ קאַמף מיט טראָצקין, עס האָט גע־דויערט קנאַפּע צעהן יאָהר ביז זיי האָבען איהם בע־זייטיגט, ביז זיי האָבען איהם אַרויסגעשיקט קיין טערקיי (סוף).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 14 ט״ז אדר תרצ״ג

מערץ

זון-אויפגאנג 5.58
זון-אונטערגאנג 5.85

דער טעקסטיל-שטרייק דויערט

היינט — די קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאראט,

(2) דער אלגעמיינער שטרייק אין דער לאדזשער טעקסטיל-אינדוסטריע האט כידוע ארומגענומען אלע פאבריקען, און טראץ אלע פארהאנדלונגען פון די פאבריקאנטען, האט ער זיך לעת עתה נישט איינגעבראכן.

לויט אינפארמאציעס פון די ארבייטער-פאראייניגונגען און פון פאבריקאנטען-פאראיינען זענען אלע טעקסטיל-פאבריקען נעכטען געווען נישט טעטיג.

די קאנפערענצן וואס וועלן היינט פארקומען אין ארבייטס-אינספעקטאראט וועלן, ווי בערוואוסט פארקומען אין 2 טערמינען: די ערשטע איז צונויפגערופען אויף 5 בייטאג (מיט „כארע״, „פראצא״ און קלאסען-פאראיינען, און אויף 7 א זייגער מיט ז. ז. ז.

ביידע קאנפערענצן וועלן פארקומען אונטערן פארזיץ פון קרייז-ארבייטס-אינספעקטאר ה׳ וואיטקעוויטש, ביים אנטייל פון ביידע צדדים: די ארבייטער און פאבריקאנטען.

* * *

די שטימונג צווישען די שטרייקנדע איז א גוטע.

נעכטען אינדערפרי זענען די פאראיינס-לאקאלען געווען איבערגעפולט מיט שטרייקענדע. עס איז אומעטום ארומגעדרעט געוואָרען די פראגע פון עווענטועלען פערשארפען דעם שטרייק, דורכ׳ן אוועקנעהמען פון די פאסטענס די פאבריקס-ווערשאפט, און דורכ׳ן ווענדען זיך צו אנדערע אינדוסטריע-צווייגען וועגען אנשליסען זיך צום שטרייק.

קיין בעשלוסען וועגען דעם זענען נישט אנגענומען געוואָרען. די בעשלוסען וועלען אנגענומען ווערען ערשט היינט אין אווענד, ווען עס וועלען שוין בעקאנט ווערען די רעזולטאטען פון די בעראטונגען אין ארבייטס-אינספעקטאריאט.

* * *

לויט ווי מ׳איז אינפארמירט אונז פון „פראצא״, האלט עס איז ביי א שטרייק אין די טשענסטאכאווער פאבריקען. די סיבה זאל זיין, ווי אין לאדז — די מינימאלע ארבייטער-לוינען.

פון האנדעלס-געריכט

בעריכט פון „ווידז. מאנופאקטור״. — געענדיגט דער אופאדלאשטש פון „אקצ. געז. ר. קינדלער״ אין פאביאניץ

דער געריכט-קאמיסאר פון דער „ווידז. מאנופאקטור״ האט נעכטען אפגעגעבען א בעריכט פון די חדשים יאנואר און פעברואר ד. י.

פון בעריכט איז צו זעהען, אז דער רעמאנענט פון פערטיגע און האלב-פערטיגע סחורות און גארן, האט אויפ׳ן 31-טען יאנואר ד. י. בעטראפען די סומע פון 1.319 680.53 דאלאר. אין פערגלייך צום חודש דעצעמבער, האט זיך דער רעמאנענט פערקלענערט אויף 51.149.77 דאלאר. אויפן 28 פעברואר ד.י. האט דער רעמאנענט בעטראפען 1.229.540 37 דאלאר. אין פערגלייך צו יאנואר, האט ער זיך פערקלענערט אויף 90.140.16 דאלאר.

די אונטערהאנדלונגען מיט די קרעדיטארען אויף די ניי פארגעלעגטע בעדינגונגען (70 פראצ.) נעפינט זיך נאך אלץ אויפ׳ן טויטען פונקט.

דער בעריכט וועט בעטראכט ווערען אויף דער היינטיגער זיצונג פון האנדעלס-געריכט.

דעם 11-טען ד. ח. איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען פון דער „אקצ. געז. ר. קינדלער״ אין פאביאניץ, כדי צו פערטיילען די רעשט פון דער אופאדלאשטש מאסע.

נאכ׳ן בעריכט פון סינדיק, איז בעשלאסען געוואָרען אויסצוצאהלען פון דער מאסע אנ׳איינמאליגע גראטיפיקאציע 39 געוו. אנגעשטעלטע 130.950 זל. דער פינאנץ-קאמער איז אויסגעצאהלט געוואָרען פאר שטייערען 182.113.98 זל. און נאך אנדערע שטייערען א סומע פון 90.130 זל.

דערמיט האבן די פערזאמעלטע אנערקענט די מאסע פאר ערשעפט, און די טעטיגקייט פון סינדיק פאר געענדיגט.

דער בעריכט וועט צוגעשטעלט ווערען צו דער נאהענטסטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט אויף צו בעשטעטיגען.

געטריבען פון עלענד און נויט

פראצעס פון אנ׳אומגליקליכער יודישער מיידעל

(א) נעכטען איז פאר׳ן שטאטישען געריכט געשטאנען די 28-יעהריגע פערל שולמאן (אהן א בעשטימטען וואוינארט) וועלכע איז בעשולדיגט געוואָרען אין גנב׳ענען צוויי קאלדרעס ביי א געוויסער פרוי אסתר ליפשיץ (פאלודניאווא 25).

די בעשולדיגטע האט דערקלערט, אז צום פערברעכען האט זי געשטויסען די נויט, אז זי איז געווען 5 יאהר אלט, איז זי געבליבען א קליינקינדיגע יתומה איבערגעלאזט אויף הפקר. שפעטער איז זי געוואָרען א פראסטיטוטקע, און זי איז געווען אין דעם „פאך״ ביז זי איז געוואָרען ווענעריש קראנק און האט פערלוירען דעם חן און רייץ...

זי האט דעריבער געמוזט אנקומען צו בעטעל ברויט, און גייענדיג איבער די הייזער, איז זי אריין צו דער פרוי ליפשיץ. דארט איז קיינער נישט געווען — האט זי נישט געקאנט בייסטיין דעם נסיון, און געוואלט צו גנב׳ענען די קאלדרעס.

זי האט בעקומען א פסק – 3 חדשים טורמע.

קויהלען זאל ביליגער ווערען

(2) אין א רייה קויהלען-סקלאדען פאר דעטאיל פערקויף, אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאט, און אויך אין צענטרום, ווערט איצט פאר א קארץ קויהלען גענומען 6,20 אנשטאט 6,40.

די הורט-סקלאדען האבען נאך דערווייל נישט רעדוצירט, אבער מען ריכט זיך, אז בכלל זאלען די טעג קויהלען ביליגער ווערען מיט 20 פראצענט.

זיך אויפגעהאנגען

(2) אין זיין וואוינונג אויף מיעדזשיאנא 15 האט זיך נעכטען אויפגעהאנגען דער 30-יאהריגער וולאדיסלאוו וואוושאנעק.

מען האט איהם אבער בעצייטענס אראונטערגענומען פון דער שטריק און אריבערגעפיהרט אין שפיטאל אויף זאגאיעקאווא.

פאר׳ן אנשטעקען זיין ווייב מיט א ווענערישע קרענק

(2) דער 21-יעהריגער קאזשימיעזש יאניקאווסקי (לעלעוועלא 18) האט נעכטען בעקומען אן אורטייל פון געריכט — 6 חדשים טורמע מיטן אפלייגען די שטראף אויף 5 יאהר.

דעם פסק האט ער בעקומען פאר׳ן אנשטעקען זיין ווייב מיט א ווענערישער קרענק, צווינגענדיג איהר, אז זי זאל מיט איהם האבען א געשלעכטליכען פערקעהר, בעת ער איז שוין געווען קראנק.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצפערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאפערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), וו. סאקאלעוויטש און שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאדא 86).

וועגען איבערשיקען דעם לאקאל-שטייער צו די פינאנץ-אמטען

מאגיסטראט בעמיהט זיך פראלאנגירען דעם טערמין

(א) ווי מ׳ר האבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, געהט דער לאקאל-שטייער פון הייזער און בישט פער בויטע פלעצער פון 1-טען יולי איבער צו די פינאנץ-אמטען, צוליב וואס 300 בעאמטע פון דער שטייער-אפטיילונג ביים מאגיסטראט ווערען רעדוצירט.

איצט האבען די פארשטעהער פון מאגיסטראט אונטערגענומען שריט, אפצולעגען דעם טערמין אויף א געוויסע צייט ביז ס׳וועט אדורכגעפיהרט ווערען די קינדיגונג פון די בעאמטע.

דער שטרייק אין דער קאטאן-בראנזשע

(2) אויף דעם נעכטיגען מיטינג פון די שטרייקענדע קאטאן-ארבייטער אין קינא „אשוויאטאווי״ איז נאך א דיסקוסיע אנגענומען געוואָרען א בעשלוס, אין וועלכען די קאטאן-ארבייטער שטעלען פעסט, אז סאליראריזירענדיג זיך פולשטענדיג מיט די פאסטולאטען פון די טעקסטיל-ארבייטער, האלטען זיי אבער, אז מחמת דעם, וואס זיי האבען זייער שטרייק-אקציע אנגעהויבען פריהער, מיט 4 וואכען דארף מען זייער אקציע בעטראכטען פאר א בעזונדערע. די אונטערהאנדלונגען זענען דעריבער געפיהרט געוואָרען און וועלען ווייטער בעזונדער געפיהרט ווערען.

ווייטער איז בעשלאסען געוואָרען אויסצודויערען אינ׳ם שטרייק און נישט בעמיהען זיך יועגען אנהויבען אונטערהאנדלונגען, ווייל די פאבריקאנטען גופא דארפען צו זיין פריהער בעמערקט אין דעם וואס שנעלערען ליקווידירען פון דעם שטרייק.

א גרויסע שרפה אין א מיהל

(2) נעכטען אינדערפריה איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה אין דער מאטאר-מיהל פון די ברידער קאוואלסקי אין קאנין.

נאך העכער 2 שעה פון דער אנגעשטרענגטער רעטונגס-אקציע, איז דאס פייער געלונגען צו האמעווען, און לסוף איינצולעשען.

דער היזק בעטרעפט איבער 100,000 זלאטעס. בעת׳ן לעשען די שרפה זענען עטליכע פערזאָן אפגעבריהט און קאנטוזירט געוואָרען

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

מארגען מיטוואך דעם 15. מערץ וועט אין לאקאל אויף אל. קאשטשושקי 21 אמטירען — פון 8 אינדערפריה א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. לאדז-שטאט 1, צו וועלכער עס דארפען זיך צושטעלען יונגעלייט פונ׳ם יאהר-גאנג 1911 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-דינסט, און וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאט.

דאנערשטאג, דעם 16. דארפען זיך מעלדען פאר דער קאמיסיע פ. ק. או. לאדז-שטאט 2, (אינ׳ם זעלבען לאקאל) פון די זעלבע יאהרגענג — די, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאט.

די יונגעלייט דארפען האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער סטאראסטווע.

געגען צו הויכען אפשאצען דעם אומזאץ-שטייער

צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען א צירקולאר ל.ד.פ. 32[1]55932 אין וועלכען עס ווערט געזאגט אז ס׳איז פיל מאל פעסטגעשטעלט געוואָרען אז די שטייער-אמטען מעסטען אויס די צאהלער, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער גאנץ אפט גרעסערע אומזאצן ווי דיזעלבע שטייערען וואס אין פערגאנגענעם יאהר, נישט האבענדיג צו דעם קיין קאנקרעטע בעווייזען, אדער וועלכעס עס איז מאטעריאל.

צוליב דעם וואס אזא האנדלונג רופט ארויס א שלעכטע בעציהונג צו דער שטייער-מאכט און די שטימונג ווערט אפט אויסגענוצט פון נישט ליבעראלע עלעמענטען, ווערט בעאויפטראגט צו שאצען אפען פון געזאמעלטע און גוט געקליבענע מאטעריאל אדער אויף פאקטען וועלכע געבען די גרעסטע גאראנטיע אז זיי זענען ארענטליכע מענשען.

4-טע ראטע פון אומזאץ-שטייער

(אג) דעם 15 מערץ לויפט אב דער טערמין פון צאהלען די 4-טע ראטע פון אומזאץ-שטייער אויפ׳ן יאהר 1932 פאר אונטערנעהמונגען, וואס פיהרען נישט קיין ריכטיגע האנדעלס-ביכער.

התראה פון עמיגראציע-סינדיקאט

(2) אין שייכות דערמיט, וואס עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אין די לעצטע חדשים האבען כמעט אלע אגענציעס, וועלכע שיקען אריבער געלד פון ארגענטינא קיין אייראפא זענען נישט ראיעל — ווארענט דער לאדזער עמיגראציע-סינדיקאט אלע פוילישע בירגער, וואס וואוינען אין ארגענטינא, ווי אויך פערזאנען, וואס שיקען ארויס געלדער אויף די אדרעסען פון לאדזער פירמעס, אז זיי זאלען זיך דערביי נישט בענוצען מיט דער הילף פון קיין שום אגענטורען, נאר פאר׳ן ארויסשיקען דאס געלד זיך ווענדען צו די פוילישע קאנסולארע פעטראנאטען און אין ארגענטינא — צו דער באנק פון פ. ק. א. אין בוענאס-איירעס, ווייל נאר אויף די ערטער וועלען זיי בעקומען די געהעריגע און ריכטיגע אינפארמאציעס ווי די געלדער ארויסצושיקען.

לאדזער יוד. קאמעראל און קליינ-קונסט-טעאטער

אראראט

קינסטל. אנפירונג: משה בראדערזאן.

ווייסער זאל פון „מאנטייפעל״ זאכאדניא 43

היינט — א פאפולערע פארשטעלונג

נאר איין פארשטעלונג: 9.30 אווענט

די גילדערנע ראקעטע

פון 49 גר. ביז 1.99 זל.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.

מארגן, מיטוואך, 9 אוונט

טעאטער „סקאלא״

פייערליכער 40-יעריגער יובילעאום פון דירעקטאר פון יודישען טעאטער

א. בעזמאן

ס׳ווערט געשפילט:

פארקויפטע נשמות

אין די הויפטראלען

אברהם מארעווסקי

קלארא סעגאלאוויטש — געניא שליט

זיגמונט טורקאוו — אלעקס שטיין

נאך דער פארשטעלונג — א פייערליכער יובל-פראגראם

ס׳נעמען אנטייל פון טעאטער „פאראייניגטע אקטיארן״ (פאקט)

א. מארעוויכי (א ספיטש פון 2 פאקט) — זיגמונט טורקאוו (רעציטאציעס)

געסט פון טעאטער „אראראט״:

מאלווינא ראפעל, מרים דאלסקא, יוסף סטרוגאטש.

פון רעווי-טעאטערס איזא ערוועסט, ב. נארסקי—נאזשיצא,

דועט לואים לואיסאף און ר. בעזמאן.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

ציוניסטישע קרייז-קאנפערענץ אין לאדז

קומענדיגען זונטאג, דעם 19-טען ה. ח. קומט פאר אין אונזער שטאדט א צוזאמענפאהר פון פארטרעטער פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין דער לאדזער וואיעוואודזטווא מיט'ן אנטייל פון מיטגלידער פון צענטראל - קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען.

א גאנצע רייהע שטעדט פון דער פראווינץ האבען שוין געמאלדען וועגען די בעפארשטעהענדע וואהלען פון דעלעגאטען צום צוזאמענפאהר. די טאג-ארדנונג נעהמט ארום, אויסער אלגעמיינע רעפעראטען, אויך א רייהע ארגאניזאציאנעלע פראגען.

פאר זיי איז נישט קיין נפקא-מינא!

א גנבה אין דעם שטאטישען אמבולאטאריום פאר די ארימסטע

(2) נעכטען ביינאכט האבען גנבים אין דעם שטאדטישען אמבולאטאריום פאר ארימסטע (ריבנא 2/4) ארויסגעגנבעט וועש און פארשידענע מעדיצינישע מכשירים פאר 640 זל. אנ'ערך.

די גנבים האט מען נאך דערוויל נישט געכאפט.

געהיימ-שפילער זעלבסטמארד

(2) אויף דער באהן-ליניע פאביאניץ—לאסק האט זיך געווארפען אונטער די רעדער פון א לויפענדען צוג אנ'אומבעקאנטער יונגערמאן.

די רעדער האבען איהם צושניטען אויף שטיקלעך.

קיין דאקומענטען האט מען ביי איהם נישט געפונען.

לעת עתה איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען ווער דער זעלבסטמערדער איז.

פאר'ן קאטעווען די קינדער

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען פערמישפט דעם 42 יאהריגען קאזימיעזש דראזשדזשעווסקי (שרודמיעסקא 76) אויף 6 חדשים ארעסט מיט'ן אפלייגען די שטראף אויף 5 יאהר.

ער האט דעם פסק בעקומען פאר'ן קאטעווען זיינע קינדער, שיכור'ערהייט, און פאר'ן ארויסווארפען זיי אין דרויסען אויפ'ן פראסט.

דער ריכטער האט געווארענט דעם בעשולדיגטען, אז אויב די מעשים זיינע וועלען זיך איבער'חזר'ן, אדער ער וועט בעגיין עפיס אנ'אנדער פערברעכען, וועט ער תיכף ווערען אריינגעזעצט אין טורמע.

פורים-פייערונג אין „בית-עם"

לכבוד פורים, האט דער דאמען-קאמיטעט, איינגעארדענט א פייערליכען מיטאג פאר די קינדער פון דער ווארים-שטוב ביים „בית-עם". די קינדער האבען אויך בעקומען זיסקייטען און ס'איז דורך די קינדער, פאר די מיטגלידער און איינגעלאדענע געסט, אויסגעפיהרט געווארען איינציגע סצענקעס און רעציטירט געווארען העברעאישע און פוילישע לידלעך.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—11 בייטאג.

ווען הויבען זיך אן די סעזאן-ארבייטען?

די נעכטיגע קאנפערענץ ביים שטאט-פרעזידענט, ה' זשעמיענצקי

(2) נעכטען זענען דורכ'ן שטאט-פרעזידענט, ה' זשעמיענצקי אויפגענומען געווארען די פארשטעהער פון דער צווישענפאראיינס-קאמיסיע וועגען אנהויבען די סעזאן-ארבייטען.

דער ה' זשעמיענצקי האט דערקלערט, אז ס'איז נאך נישט געניי בעוואוסט, צי די סעזאן-ארבייטען וועלען זיך אנהויבען דעם 1. אפריל, אזוי ווי די מיניסטעריאלע מאכט האט עס נאך נישט פעסטגעשטעלט.

די טעג וועט צונויפגערופען ווערען נאך א קאנפערענץ, בכדי צו אינפארמירען די פראפעסיאנעלע פעראיינען וועגען די אינוועסטיציע כוונות פון דער לאדזער זעלבסטפערוואלטונג.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט

די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאליסטען-סינדיקאט האט אדורכגעפיהרט וואהלען צו דער פערוואלטונג פון דער סעקציע. ס'זענען געוועהלט געווארען: אפאטשינסקי, קראקאווסקי און ראזענבערג.

* * *

זונטאג איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט אין לאדז. נאכ'ן אננעהמען דעם בעריכט זענען פארגעקומען וואהלען צו דער פערוואלטונג: אלס פרעזעס איז געוועהלט געווארען רעדאקטאר טשעסלאוו זומקאווסקי. אין דער פערוואלטונג די ה"ה: קארגעלקאלטאנסקי, קאזשעלסקי, שענבערג און יאגאשעווסקי. אלס דעלעגאט פון דער יודישער סעקציע אין דער אלגעמיינער פערוואלטונג פון זשורנאליסטען-סינדיקאט איז געוועהלט געווארען י. ראזענבערג.

פון דער קאלעקטור י. ה. ליטמאן

אין 2-טען ציהונגס-טאג פון דער 5-טער קלאס איז ווידער געפאלען דאס גרויסע געווינס פון 10.000 זל. אויף נר. 60939 אין דער גליקליכער קאלעקטור פון י. ה. ליטמאן, פיעטריקאווער 32, טעל. 144-72.

שפענדע

אויף א פורים-באל איז געזאמעלט געווארען 6 זל. פאר'ן בית-היתומים זגערזשער 40. מ. ביאלקאוויטש, ה. ענגעלקי, מ. הויזער, ס. נירענבוים און א. וויינבערג.

„די גילדערנע ראקעטע"

די איצטיגע פרעמיערע אין „אראראט"

מיט גרויס ערפאלג געהט איצט אין „אראראט" (אין ווייסען זאל פון מאנטיפעל) דער נייער פראגראם א.נ. „די גילדערנע ראקעטע". אין וועלכען עס פרעזענטירט זיך אויף א גלענצענדען אופן דער נייער „אראראט"-אנסאמבל אין בעשטאנד פון: מאלווינא ראפעל, שיינע - מרים, ליזע שלאסבערג, לילי ליאנא, שמעון דזשיגאן, דוד בירנבוים, שמואל גאלדשטיין און יואל בערגמאן.

דאס פראגראם, וואס איז אנ'אמתע ראקעטע פון הומאר, פרייד געזאנג און טענץ, קלאפט אויסגעצייכענט און דער עולם נעהמט אויף די קינסטלער מיט רוישענדע אפלאדיסמענטען.

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער: אויפטריט פון דער ווארשאווער באנדע, 8.15 און 10.15 אווענד „די שעהנע גאלאטעא".

קאמעראל-טעאטער: „דאס גליק פון מארגען".

פאפולארני-טעאטער: „ארלאוו".

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און 2—3 נאכמ.

טעאטער „סקאלא"

שרודמיעסקא 15 טעלעפאן 232-33

גאסטשפילען פון

פעראייניגטע אקטיארן „פאקט"

אנפיהרונג

זיגמונט טורקאוו

אלעקס שטיין

אין די הויפטראלען:

אברהם מארעווסקי

קלארא סעגאלאוויטש

גענייא שליט

זיגמונט טורקאוו

אלעקס שטיין

היינט, דינסטאג, 9 אווענט,

פרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל.

צום 6-טען מאל

פארקויפטע נשמות

(די וואס האנדלען מיט רום)

פיעסע אין 5 אקטען פון ס. פעניאל און פ. נירנא. איבערזעצט און דעזשיסירט פון מנחם רובין.

דאנערשטאג, דעם 16-טען, 9 אווענט

פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

באנייאונג! פון די בעריהמטע טראגיקאמעדיע אין 3 אקטען מיט א פראלאג און עפילאג פון אסיפ דימאוו

„דער זינגער פון זיין טרויער"

רעזשיע: אלעקס שטיין.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

מיר כשר לפסח

K и C

אין די בעסטע

AROMATYCZNA

גוט מארגען!

ס'וועט שוין גוט זיין!...

הכלל, עס מאכט זיך!

— וואס מאכט זיך?

— ס'מאכט זיך א בעסערע צייט.

— פון וואנען ווייסען מיר דאס?

— איהר זעהט דאך!

— וואס מ'זעהט?

— אז ס'מאכט זיך א בעסערע צייט, און אויב זי, די בעסערע צייט, וועט נישט קומען מיט גוטען, וועלען מיר זי ברענגען מיט געוואלד...

אט האט זיך דער דאלאר א ריהר-געטון, געפאלען אויף א פאר „פונקטען", האט זיך טאקע אלץ א „ריהר-געטון": ס'האט זיך „נפריהרט" דאס פלייש אין די יאטקעס, ס'האט א יעהר-געטון ס'ברויט אין אויוועז, ס'האט א שמעקן-געטון די פוטער — אפילו אונזערע שטעקעלע-יודעלעך האבען זיך אויך א ריהר-געטון.

נו, איז דאך אבער דער מיסטער לאקס א צולהכעיסניק און א נישט פערגינער, האט ער צוריק א שפרינג-געטון און נאך דער „האסע"...

נו, אין לא פירלתי. וועט די גוטע צייט קומען דורך אנ'אנדערע טיר — דורך שטרייקען!...

נעהמט טאקע איצט, פונקט ווי אין די גוטע צייטען — א סדרה שטרייקען: ס'שטרייקען די טעקסטילארבייטער. ס'שטרייקען די מאגאזין-שניידערס, אפילו די פריזיערס האבען אויך געווארפען שער און בריטווע, און דאס וועט טאקע ברענגען די גוטע צייט.

ווי אזוי?

אט ווי אזוי:

אז דער ארבייטער וועט בעקומען א הוספה, וועט טייערער ווערען סחורה, און אז ס'וועט טייערער ווערען סחורה, וועט מען כאפען סחורה, און אז מ'וועט כאפען סחורה, וועט מען זוכען דאלארען, און אז מ'וועט זוכען דאלארען, וועט זיך מאכען א „גראטשקע", און אז ס'וועט זיין א „גראטשקע", וועלען אויפשטעהען נייע „מאנופאקטוריסטען" —

— ס'וועט שוין גוט זיין!...

אב—נעס.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	75.50
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע	—		40.25
4 „	דאלארובקא	—		53.00
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			55.88
8 „	ווארשאווער	פאנד-בריף		41.75
8 „	לאדזער	.	.	38.50
ענגלישע פונט	—	—	—	30.88
דאלאר	—	—	—	8.75
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.20
גאלד-רובל	—	—	—	4.80

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(119

מאארעק האט צוגענומען דאס געלד וואס די באראנין האט איהם דערלאנגט, דער אויטא איז שוין געווען צוריק אין שטאט.

— וואוהין זאל איך אייך צופיהרען? האט די באראנין געפרעגט.

— אויב איהר ווילט מיר טון א טובה, זאלט איהר שוין הייסען אפשטעלען דעם אויטא און איך וועל אויסשטייגען.

— אייך איז שוין איבעריג די מיבוש וואס איהר מאהרט מיט מיר, איך פערשטעה דאס אויסגעצייכענט אייך אויף אייער אריט וואלט אויך אנגעריש נישט געווען. אבער שטעלט אייך פאר, אז ווען איהר וועט אויסשטייגען פון אויטא קענט איהר מיך מעהר נישט און ס'קען אלץ בלייבען אזוי ווי מיר האבען גארנישט גערעדט. דער אויטא האט זיך אפגעשטעלט, מארעק איז געווען אזוי איבערראשט אז ער האט זיך אפילו נישט געזעגענט מיט דער באראנין, האט זיך דערווייטערט פון אויטא און זיך אויסגעמישט מיט דעם המון. די באראנין האט א מאך געגעבען מיט דער האנד און געהייסען דעם שאפער ווייטער פאהרען.

קאפיטעל 21

אלץ ווייטער און ווייטער...

די באראנין גוטער האט באך געהאט איין זאך צו ערלעדיגען: דאס איז געווען צו בעזארגען שלומען ארעט ווי מ'האט איהם גערופען, דער משוגענער שלום. אייגענטליך איז דאס געווען איהר הויפט אויפגאבע, פאר דעם דאזיגען שלום, אין וועמענס הויז און אונטער וועמענס אויפזיכט זי איז ערצויגען געווארען האט זי געפיהלט א טיפע דאנקבארקייט, זי האט געפיהלט, אז אלע איהרע מעלות, וועלכע זי האט געהאט האט זי אין זיך איינגעזאפט אין דעם הויז פון איהר ערציהער. איצט האט זי פערשטאנען אז אהן שום טעאריעס, נישט בעוואוסטזיניג האט שטענדיג געהערשט אין הויז פון שלומען א טיף איבערגעבוירענער געפיהל פאר גוטסקייט, רחמנות, כאציאלע גערעכטיגקייט, הגם דאס אלץ איז געווען פערדעקט מיט א שלייער פון פרומקייט, גאטספארכטיגקייט און מורא פאר עבירות, זענען אבער די דערמאהנטע פרינציפען און ערנשטערנקייט א דורכגעפיהרט געווארען.

שלום אליין האט געהאט היבשער זיין בעוואוסטזיין א טיף געפיהל פאר סאציאלער גערעכטיגקייט פאר איבערענדערען די וועלט-ארדנונג און דעריבער האט מען איהם שוין פון פריהער גערופען שלום דער משוגענער. דורך דער גאנצער צייט ווען די באראנין איז אוועק פון שלומ'ס הויז, דורך איהר שווערע און פרעהליכע איבערלעבענישען, האט זי קיין איין טאג נישט פערגעסען וועגען שלומען און געטראכט ווי אזוי אפצוצאהלען איהר חוב פון דאנקבארקייט צו איהם, איצט האט זי איהם דורך א צופאל געטראפען אין אזא לאגע, זי וואלט איהם קיינמאל אין לעבען נישט דערקאנט, ער מיט זיין שארפער אויג האט זי באלד דערקענט אין גאס. איצט איז געקומען די צייט ווען זי דארף איהר חוב בעצאהלען. אבער וואס האט זי אין דער איצטיגער לאגע געקענט טון פאר איהם? וואס קאן מען בכלל טון פאר אזא קראנקען, מעהר נישט ווי זארגען, אז ער זאל געהיילט ווערען, ער זאל גוט בעהאנדעלט ווערען, אויף דעם האבען איהר געסטייגע געלד-מיטלען און אין דער היינזיכט האט זי געארבייט.

די באראנין האט איצט געהאלטען אז זי האט דעם אנגעצייכענטען פלאן פולשטענדיג רעאליזירט און איצט דארף מען נאר איבערשיידען דעם פלאנטער, די פעדים וועלען זיך צופאלען און אלץ וועט קלאר ווערען, דעמאלט וועט זי זיך שוין קענען אפרוקען אן א זייט, אפרוהען זיך פון דעם שטורם וואס זי האט מיטגעמאכט איב'ם לעבען און איבערלאזען יעדען זיין אייגענעם גורל. זי האט צוגעשטעלט אין דעם מאמענט א פלאן, ווי אזוי אלעמען צונויפצירופען צוזאמען, זי וועט דעמאלט דערציילען די מרוריגע פאקטען וואס האבען פאסירט.

זי וועט פרובען מיט איהרע רייד צו לעשען די פלאמען, וואס האבען ארומגעכאפט די גרויסע משפחה, זי האט זיך פארגעשטעלט דאס בילד אזוי ווי ס'וועט זיין. קיינער וועט איהר באמת'ליך נישט וועלען גלויבען. אבער זי וועט בעווייזען אין דאקומענטן נאכ'ן צווייטען, אלץ וואס זי האט דורך יאהרען אזוי זארגפעלטיג צוגעגרייט, אלע וועלען זיך מוזען דערין איבערצייגען, ווייל אלץ וואס זי וועט זאגען איז אמת...

איהרע געדאנקען האט איבערגעריסען דאס קלינגען פון טעלעפאן-גלעקעל.

— ווער איז דאס, איז די באראנין געווארען אונרוהיג. זי איז צוגעגאנגען צום טעלעפאן. דאס האט גערעדט פון דער פרעמדער מאיר באאבעל.

— וואס זאגט איהר בייעס, האט די באראנין געפרעגט, פארפיהלענדיג אז ס'איז עפעס געשעהן.

— גאר א וויכטיג בייעס, האט מאיר באאיור געענטפערט. מיינע געסט זענען מיר פערשוואונדען געווארען פון די אויגען. איך האב זיי געהיטען און קיין איין מינוט נישט אפגעלאזען זיי זענען מיר אנטקומען אזוי ווי מיט כישוף און איך קען זיי בשום אופן נישט געפינען, וואס האב איך איצט צו טון?

— דער טייוועל זאל אייך בעהמען, האט זיך דער באראנין ארויסגעריסען, אזוי האט איהר אפגעהיטען מיינע איינטערעסען, האט איהר שוין אומעטום געזוכט, אומעטום זיך נאכגעפרעגט? דאס שטעטעל איז דאך קליין, מ'קען זיך דאך זעהר לייכט דערוויסען וועגען אלעם וואס קומט פאר אין שטעטעל.

— וואס זאל איך טון? איך וואלט דאס אין לעבען מיר נישט צוגעגלויבט. מען זאל מיך אזוי אונטערפיהרען, אויף דעם וואלט איך זיך קיינמאל נישט גערעכענט, זיי זענען מיר אבער פערשוואונדען געווארען אזוי ווי זיי וואלטען פארגעבליבט אז מען קוקט זיי נאך און דערייבער האבען זיי זיך פשוט ארויסגעגנבעט פון שטיבעל.

— אזוי אבער אזוי, איהר האט בעוויזען, אז איהר זענט אשלים-מזל, און מיך האט איהר געבראכט אין א גרויסען פערלעגענהייט, בעמיהט זיך נאך זיי אויפצוזוכען, און אויב אייך וועט זיך דאס נישט איינגעבען, זאלט איהר קומען צו פאהרען, האט די באראנין געזאגט, אוועקלעגענדיג דאס טעלעפאן-טרייבל.

— צום טייוועל, וואס וועל איך א צט ווערען?

(פארטזעצונג קומט)

40-יעריגער יובילעי פון דירעקטאר איסר בעזמאן

מארגען מיטוואך אווענד ווערט אין לאדזער טע-אטער „סקאלא" געפייערט דער 40-יעהריגער יובל פון בעקאנטען טעאטער-דירעקטאר איסר בעזמאן.

דער יובילאר איז געבוירען אין יאהר 1867 אין בערדיטשעוו, האט געענדיגט די שטאטישע שולע, און אזוי ווי זיינע עלטערען זענען געווען בע-זיצערס פון א צירק-בנין, איז א זומער-גאַרטען מיט א טעאטער, איז דער יובילאר שוין פון זיין פריה-סטער יוגענד אן געקומען אין בעריהרונג מיט יו-דישע אקטיארען, שפעטער ווערט איסר בעזמאן סוחר פון א גרויס געשעפט אין בערדיטשעוו.

אין יאהר 1893 ליקווידירט ער זיין געשעפט, און ווערט פינאנסיר אין די דאמאלסדיגע טרופע פון דירעקטאר בערנשטיין, דערנאך נעהמט ער אליין איבער די טרופע און פאהרט ארום 6 יאהר און אליין אויך געשפילט, דאן ווערט ער פערוואלטער ביים דירעקטאר קאמינסקי, 7 יאהר ביי זאנדבערג אין ווארשא און אין לאדזער גרויסען טעאטער, אין די מלחמה יאהרען איז דער יובילאר געווען דירעק-טאר פון טרופעס אין די גרעסטע שטעט פון רוס-לאנד. ווי כארקאוו, קיעוו, קרעמענטשוג, מינסק, אדעס.

זייט'ן יאהר 1927 געפינט זיך דער בעל-היובל איסר בעזמאן אין לאדז און איז 6 יאהר די-רעקטאר און איניציאטאר ביי פערשידענע טרופעס אין לאדזער פילהארמאניע און בעמיהט זיך פון צייט צו צייט צו ברענגען די בעסטע גאסט-אליערען פון אויסלאנד, בכדי דאס טעאטער זאל שטיין אויף די געהעריגע הויך. אזוי ווי דאס טעאטער „סקאלא" איז פריי געווארען פאר יודיש-טעאטער, ווערט איסר בעזמאן איינער פון די דירעקטארען פון די דארט שפילענדע יודישע טרופעס, און פיהרט עס אן ביז'ן היינטיגען טאג. עס איז אהן שום צווייפעל, אז דער לאדזער טעאטער-עולם וועט וויסען ווי געהעריג אפצושאצען די לייסטונגען און פערדינסטען פון בעל-היובל, איסר בעזמאן, וועלכער ארבייט אונ-דערמידלעך 40 יאהר ביים יודישען טעאטער, און וועט איהם צו טיילען כבוד צו זיין יום-טוב-טאג אזוי ווי ער האט עס פערדינט.

וו. ניי הויז.

ווי זעהט אויס די סאוויעטישע ארמעי

(ענדע פון דער 4. זייט).

מצי אין דער געזעלשאפט. די דאזיגע פערבינדונג איז אין סאוויעט-רוסלאנד א זעהר לעבהאפטיגע. פערשטעהט זיך, אז אונטערן ווארט געזעלשאפט דארף מען פערשטעהן דעם ארבייטער-קלאס.

די בעזונדערע פולקען זענען שעפען פון פאבריקען און פערקעהרט. אייניגע אפטיילונגען האבען אונטער זייער אפיקע "די לאנדווירטשאפט-ליכע קאלכאזען. ארבייטער און פויערים זענען אפטע געסט אין די קאזארמעס און פערקעהרט. כמעט יעדען אפרוה-טאג בעזוכען די זעלנער פאבריקען און קאלכאזען.

אפט ווערט צווישען דעם שעף דער מילי-טער-אפטיילונג און דער פאבריק געשלאסען אפמא-כען וועגען סאציאליסטישער ריוואליזאציע. די פאבריק פערפליכטעט זיך אויסצופיהרען דעם פלאן פון ארבייט מיט אנ'עודף, ווידער דער פאלק איז זיך מתחייב אויסצופיהרען קינסטלעריש די איבונגען.

מען דארף ווייטער אונטערשטרייכען די ער-ציהונגס-ארבייט פון דער ארמעי, וועלכע בעגרע-ניצט זיך נישט מיט בלויז עקזערציר-ארבייטען און מיט לערנען לייענען און שרייבען. אין יעדער אפ-טיילונג ווערט יעדען טאג געלייענט א צייטונג, און פאלק אין פארהאן אנ'אייגענע וואנד-צייטונג. דאס לייענען ווערט גענוי קאמענטירט דורך דעם פאלי-טישען פיהרער. דאס אלעס ברענגט דערצו, אז דער זעלנער פון דער רויטער ארמעי איז אין קורס פון די וויכטיגסטע אינערליכע און אויסערליכער פראבלעמען, פערשטעהט זיך, אין דער געוואוינ-שענער בעלייכטונג. אפילו אין דער צייט פון מארש ווערט די צייטונג געלייענט אויף די אפרוהען, און ווען די אפטיילונג שטעלט זיך אפ אויף א שעה צוויי, ווערט שוין ארויסגעגעבען א נומער פון דער פאלק-צייטונג. דאס אלץ האט געמאכט פון דעם זעלנער פון דער רויטער ארמעי א זעהר הויך בע-וואוסטזיניגען בירגער. די דאזיגע ערשיינונג איז נאך מעהר בעמערקענסווערט, ווייל די ציווילע בעפעלקערונג איז נאך ווייט צו ווערען בירגער. פערשטעהט זיך מיט'ן אויסנאהם פון די אידעאישע עלעמענטען, וועלכע שטעלען אבער מיט זיך פאר אין גאנצן ריזיגער מאסע נאך אלץ א קליינעם מי-נימום.

אין אלגעמיין קען מען זאגען, אז די רעוואָ-לוציע האט רוסלאנד געגעבען קודם כל א פראכ-טיגע ארמעי. זי האט געגעבען דער ארמעי טא-לענטירטע פיהרער, איבעריגענס אזוי ווי די פראנ-צעזישע רעוואלוציע. זי האט איהר געגעבען ער-ציהונגס-מעטאדען, וואס זענען גאך אין ערגעץ נישט אויסגעפרובט געווארען, וועלכע גיבען דער-ווייל גוטע רעזולטאטען. ווידער די פיאטילעטקע האט אויסגערייסטעט די ארמעי אין לעצטען ווארט פון דער מיליטערישער טעכניק. אין דער היגזיכט איז די פיאטילעטקע אויסגעפיהרט געווארען מיט א גרויסען עודף.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט, אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8-2 און פון 5-9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אויפ'ן צארישען קריגס-פלאט אין פינלאנד

(זכרונות פון א ים-אפיציר)

אין א ווייל ארום האבען די אפיצירען פון מינען-שיף בעמערקט, אז לעבען דעם זאל, וואו די אפיצירען געפינען זיך, שטעהען בעוואפענטע מאטראזען קאראולען. איך בין באלד אוועק אהינצו און האב שטרענג געפרעגט די מאטראזען ווער עס האט זיי דא אוועקגעשטעלט.

דערויף האט איינער פון די מאטראזען גע-ענטפערט:

— „מיר ווייסען נישט פון וואס צו זאגען, אייער הויך וואוילגעבוירען".

איך האב ארויסגערופען דעם דעזשורנעם מאטראז און ער האט מיר דערקלערט, אז דער מאטראסען-ראט האט אפגעגעבען א בעפעהל צו ארעסטירען אלע אפיצירען און אפצונעמען ביי זיי דאס געוועהר. דער דאזיגער בעפעהל איז שוין געווען אויסגעפיהרט אויף אלע קריגס-שיפען אין האפען. בלויז ביי אונז אויפ'ן מינען שיף האט מען אוועקגעשטעלט א פאטרול לעבען אפיצירען-זאל.

א זייגער 2 ביינאכט זענען אונזערע מאט-ראסען צוריקגעקומען פון מיטינג. די טעלעפאן-פערבינדונג מיט דער שטאט איז צוריק איינגע-שטעלט געווארען.

עטוואס שפעטער. האט איינער פון אונזערע אפיצירען, וועלכער איז געלעגען אין שטאטישען שפיטאל טעלעפאנירט, אז אהינצו ברענגט מען פערוואונדעטע און דערשאסענע אפיצירען.

א זייגער 4 פארטאג האט מען אנגעקלונגען צו מיר אין טעלעפאן. פון דער מינען-דיוויזיע האט מען מיר מיטגעטיילט, אז גרויסע מחנות בעוואפענטע זעלנער און מאטראזען געהען אין דער ריכטונג פון סאנדוויקער האפען מיט'ן ציל צו טויטען די אפיצירען.

אין א פאר שעה ארום זענען בעוואוסט גע-ווארען די פרטים פון דער דאזיגער גרויזאמער נאכט. דער רעוואלוציאנערער אויפשטאנד איז לויט א סיגנאל אויסגעבראכען אויף דער גאנצער בריגאדע פאנצער-שיפען דרעדנאוטען. די מורדים האבען ארויפגעצויגען רויטע פאהנער אויף די מאסט-בוימער און האבען אנגעצונדען רויטע לאמ-טערנעס.

די גרעסטע קריגס-שיפען פון באלטישען פלאט, די פאנצער שיפען „אנדריי פערוואזוואני", „אימפעראטאר פאוול 1" „סלאווא", גראמאבאי", „ראסיא" און „דיאנא". זענען אריבער צו די רע-וואלוציאנערען. די אויפגעשטאנע מאטראזען, זע-נען מיט די ביקסען אין די הענד געמארשירט איבער'ן דיקען אייז פון קריגס-האפען און האבען פערנומען איין קריגס-שיף נאך דער צווייטער.

די נעוואלדיגע שיסערי אויפ'ן פאנ-צער דרעדנאוט „אנדריי פערוואזוואני"

וואס אין יענער נאכט איז פארגעקומען אויף דעם פאנצער קרייסער „אנדריי פערוואזוואני" דערצעהלט דער שיפס-קאפיטאן גאאד.

דעם דריטען מערץ א זייגער 8 אין אווענד האט דער אדמיראל געשיקט נאך מיר אויף א בע-ראטונג אין שטאב פון פלאט. פלוצלונג איז מיר אין קאיוטע אריינגעלאפען דער עלטסטער אפיציר און האט ראפארטירט, אז צווישען דער שיפס-קאמאנדע מערקט זיך א שטארקע בעוועגונג.

איך האב גלייך פארארדענט צו טרומייטע-רען אויף א זאמלונג צום מיליטערישען אפעל און האב טעלעפאניש מיטגעטיילט דעם אדמיראל וועגען דער געשעהעניש. דער אדמיראל האט מיר אפגעענטפערט: ערלעדיגט אליין דעם ענין ביי זיך און איך וועל דערוויייל אוועקגעהן אין שטאב פון פלאט.

איך האב זיך געלאזט געהן צו די מאטרא-זען קאיוטעס. אבער אין האלבען וועג האט מען מיר מיטגעטיילט, אז דער קאמענדאנט פון דע-זשורנעם קאראול איז דערשאסען. די קאנדוק-טארען וועלכע זענען געלאפען מיר אנטקעגען האבען דערצעהלט, אז די מאטראזען האבען צו-גענומען די ביקסען און געעפענט א שיסעריי.

דערזעהענדיג, אז מען טאר א מינוט נישט פערלירען בין איך אריינגעלאפען אין אפיצירען-זאל און בעפוילען אלעמען צו נעמען רעוואלווע-רען און זיך בעוואפענען. איך האב זיך געשטעלט בראש פון דער אפיצירען קאמאנדע.

אין א קורצע ווייל ארום האט זיך דער-הערט א שיסעריי אין אלע ווינקלען פון פאנצער-קרייסער און איך האב אפגעפיהרט די אפיצירען אין דעם הינטערשטען בריג פון שיף.

באלד האבען די מאטראסען ארומגערינגעלט דעם הינטערשטען טייל פון שיף און דורך די אייבערשטע לופטשיקעס האבען זיי אריינגעשאסען אין די צימערן.

דאן האב איך מיט נאך אנ'אפיציר זיך געווארפען אין אדמיראל-צימער מיט'ן ציל אויסצו-לעשען די עלעקטריע. צוליב דער שטארקער שי-סעריי האבען מיר בעוויזען אויסצולעשען בלויז א טייל פון די עלעקטרישע לאמפען און זענען צוריק אריין אין די אינעווייניגסטע קאיוטעס אונטער א האגעל פון קוילען.

די אפיצירען האבען זיך צוטיילט אין צוויי גרופעס און האבען זיך אויסגעשטעלט אין טונקעלן קארידאר מיט די אויסגעשטרעקטע רעוואלווערען אין די הענט. מיר האבען בעשלאסען טייער צו בעצאהלען פאר אונזער לעבען. פערביי אונז זענען געפלויגען קוילען, וועלכע האבען דורכגעלעכערט די דינע אייזערנע לאדענס פון די אילומינאטארען.

באלד זענען געפאלען טויט דער אפיציר וואראביאוו און איינער פון מיינע אדיוטאנטען.

אין א ווייל ארום האב איך בעשלאסען ארויסצוגיין פון די בעלאגערטע צימערן און פרובען איבערצורייידען מיט די מאטראסען, אבער ווי נאר מיר האבען געשטעלט די ערשטע שריט האט זיך ווידער א שאס געטון אויף אונז א האגעל קוילען און מיר האבען זיך געמוזט צוריקציהען.

איך האב בעשלאסען צו שיקען צו די מא-טראסען דעם אפיצער ר. ווצמען די מאטראסען האבען ליב געהאט.

ווען די שיסעריי האט זיך אביסעל איינגע-שטילט, האב איך בעשלאסען אליין ארויסצוגעהן צו דער מאנשאפט. איך בין ארויף אויפן טרעפ און געפרובט אריבערגעהן צו די מאטראסען-קאיוטעס, אבער באלד אין קארידאר האט מיך אפגעשטעלט א מאטראס מיט א ביקס אין דער האנד.

פון דערווייטענס האב איך בעמערקט ווי די מאטראסען זענען ארומגעלאפען איבער דעם אויבערשטען דעק און האבען געשאסען אהן אויפהער.

איך בין שנעל צוגעלאפען צו א גרופע מא-טראסען פון א מאן הונדערט. איך האב זיך גע-שטעלט אויף א בריקעל און האב אנגעהויבען רעדען:

— מאטראסען! איך בין אייער קאמאנדיר. איך בין איצט געקומען איינער אליין צו אייך. איר קענט טון מיט מיר וואס אייך גלוסט. איך וויל אבער וויסען צוליב וואס דער טומל איז אויסגע-בראכען און פארוואס איהר פאלט אן אויף אייערע אפיצערן.

מיטאמאל זענען צוגעלאפען אייניגע מאטרא-סען און האבען אויסגעשריגען:

— גייט זיך פונאנדער! וואס הערט איהר אויס דעם בלוט-זויגער! אט נעהמען מיר איהם באלד ארויף אויף די באגנעטען.

אין דעם זעלבען מאמענט האב איך דער-הערט מוראדיגע קולות, אז דאס בלוט איז ביי מיר פערגליווערט געווארען. איך האב דערזעהען, ווי די מאטראסען שלעפען ארויף אויפ'ן דעק 2 פער-בלוטיגטע קאנדוקטארען און האבען זיי אויף דער שטעל דערשאסען.

(סוף מארגען)

ביי קאפשמערצען, שווינדעל

רויש אין די אויערן, נערוועזער שלאף, שלעכטע שטימונג אויפרעגונג נעהמט מען באלד זיך צו דעם אלטבעוואוסטען ביטערוואסער

Franciszka Józefa

עמפפעהלט פון דאקטוירים.

גאסטשפילען „פעראייניגטע אקטיארען" (פאקט) אין „סקאלא"

די פארשטעלונגען פון טעאטער „פעראיי-ניגטע אקטיארען" געהען אראפ מיט גרויס ערפאלג. היינט, 9 אווענד ווערט געשפילט צום 6-טען מאל די פיעסע א. נ. „פערקויפטע נשמות" מיט אברהם מארעווסקי, קלארא סעגאלאוויטש, גענעיא שליט, זיגמונט טורקאוו, אלעקס שטיין אין די הויפט-ראלען.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 14 מערץ 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעארא לאגישער קאמוניקאט. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 120 מעטעארא-לאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,30 קאמוני-קאט. 3,35 פארלעזונג. 3,50 גראמאפאן. 4,40 רע-פעראט. 5,00 קאנצערט. 6.00 פארלעזונג. 6,25 מוזיק. 7,00 מערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 קאנצערט. 9,25 ספארט 10,30 קאנצערט. 10,00 ליטעראַרישע פערטעל-שעה. 10,15 טאנץ-מוזיק. 10,55 קאמוניקאטען, 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

5,25 – מאסקווא – אפערע. 7,30 – שטוט-גארט – אפערע. 8,05 — קרולעוויעץ – אפערע „טאסקא". 8,05 – לאנגענבערג – אפערע. 8,20 – בוקארעשט – סימפאנישער קאנצערט. 9 – פאריז – קאמעדיע.

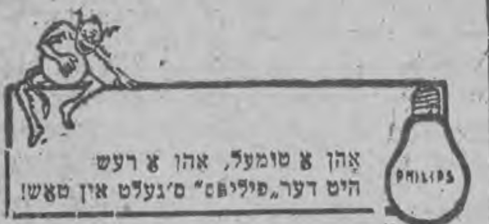

פריינדליכע בעציהונג פון די מלוכה-פאקטארן צום יוד. ספארט

ווארשא (יט"א) די טעג זענען די ה'ה דעפ. ראזמארין, אלס ביי-געוועהלטער פרעזעס פון „מכבי" אין פוילען און דער עהרען-פרעזעס פון „מכבי" אין פוילען ה' זעליג ריסעצקי אויפגענומען געווארען דורכ'ן דירעקטאר פון מלוכה-אמט פאר פיזישער ערציהונג פולק. קילינסקי.

דעפ. ראזמארין האט אין א לענגערען גע-שפרעך געגעבען אנ'איבערבליק פון דעם איצטיגען צושטאנד פון מכבי-פערבאנד אין פוילען און וועגען די נאהענטסטע אויפגאבען און ארבייטען פון „מכבי". דעפ. ראזמארין האט דעריבער בעריהרט די פראגע פון די זומער-לאגערען און ספארט-אויסבילדונג. פולק. קילינסקי האט ארויסגעוויזען גרויס פער-שטענדניש פאר'ן יודישען ספארט-צוזאמענדיג ווייטערע פריינדליכע בעציהונג פון די מלוכה-פאקטארען צו די געבריכען און אויפגאבען פון „מכבי"-פער-באנד.

לאנג-יעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר אייניגע
שפייזערס (אפיצקאנסטווע). שנעלער אויס-קויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1933
ב. מאן פעטריקאווער 10

שייטלען מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לעצטע אפיצינע 2-טער שטאק.

קויפט ביי אונזערע אנאנסען-געבער

היינט פייערליכע פרעמיערע!

„טייוועל פון איפערזוכט“

Charles Loughton דער בעריהמ־טער טראגיקער Gary Cooper דער העלד פון „מאראקא“ Talullah Bankhead די הויפט־ראלען קרעאירען: די קאנקורענטקע פון Marlena Dietrich און Greta Garbo

אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע און לאנד־אקטואליטעטען. – פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. – הנחה־בילעטען גילטיג אהן באגרענצונגען. אנהויב פון די סעאנסען 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 1 א זייגער בייטאג.

לאמפען

אלער ארט אין די שענסטע און נייעסטע מאדעלען אייגענע אויסארבייטונג, עמפפעהלט דאס רענאמירטע

לאמפען־געשעפט

A. I. Eisner Scy

פאלודניאווא 25, טעל. 178-74.

ביליגסטע פרייזען. –:– נוטע בעדינגונגען.

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אויסדערוועהלטע צייכנונגען.

פיהרט אויס זעמטליכע רעפאראטורען.

תורה, מדות און דרך ארץ

ווערט געלערנט אין 7־קלאסיגען מוסטערהאפטען

חדר „תורה ודת“

עם גן־ילדים (פרעבעל־שול)

פלאץ וואלנאשטשי 6 (ניי־שטאט)

אזוי ווי איך האב מיך דערוואוסט, אז אויף דער פארשטאדט פון לאדז פראקטיצירען פערזאנען וואס גיבען זיך אן אויף מיין נאמען, ווארען איך, אז מיין ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט און טעכניש־דענטיסטישער לאבאראטאריום געפינט זיך נור אויף פאלודניאווא 2.

Lekarz dentysta

Jakób Karmazyn

Południowa 2.

אהויז־אדמיניסטראטאר

אנ׳ערשטקלאסיגע קראפט, בעקאנט אין אדמיניסטראציע־ענינים, קענענדיג גענוי די פליכטען און מעלדונגס • פארשריפטען, סאניטארע און שטייערן, ענערגישער און פראהרענער אינקאסענט, פערטרוי־ליכער מיט־למלכטינטער פון אייניגע הויז־בעזיצער. וויל נעהמען אין אדמיניסטראציע נאך איין הויז. אויף פערלאנג ערשטקלאסיגע רעפערענצען פון בעקאנטע לאדזער אינדוסטריעלער.

אפערטען אונטער „Administrator“ אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ 1269

די יעצטיגע מאדערנע היגיענישע

דראט־מאטראצן

איז צו בעקומען

ביים מאפעצירער

J. BRESLER, Południowa 10

1202 (אין הויף).

ריטעז ברילען און בינאקלען

נאר 50 גר. אויף לענער פערשידענע ברילען און גלעזער

M. J. HERSZKORN, Śródmiejska 1

כירורגיש־וועכנערין־קליניק

„SANATO“

s. z o. o.

אגראדאווא 10 טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

געבורטען II קל. 175 זל.

רעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוועגד.

ווירזיט 3 זל.

Doktór

Łagunowski

Piotrkowska 70

i róg Traugutta

Tel. 181-83.

choroby skórne weneryczne i moczopłciowe

Gabinet Roentgeno-leczniczy.

Przyjmuje od 8^{30} do 10, 1 — 2^{30}, od 6 do 8^{30} w niedzielę i święta od 10—1.

Oddzielna poczekalnia dla pań.

ENGLISH

פאר אנפאנגער און פארט געשריטענע. קאנווער־ציע, ליטעראטור ערטיילט א פעהיגער פע־דאגאג. – אפערטען אי אדמיניסטר. פאר „Mir“.

פאר גראציעזע אנשטאלטען דריקערייען און פערלאגען

טעל.: 241-24

Dr. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און גע־שלעכטס־קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.

נעהמט אן פון 8—2 נאכמיטאג און פון 4 9 אווענד, זונטאג און יום־טוב פון 8—2 נאכם.

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5–9 אווענד. זונטאג פון 10–1 בייטאג.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע־פרייזען

אלע ארט אנאליזען.

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne

Inż. Chem. **F. SZAC**

ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85

Wszelkie analizy przemysłowe: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd

Ceny zniżone

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויסמלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט ראסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

– באזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען

ווייזיט 3 זל.

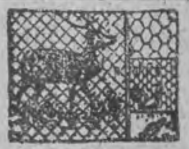

Druciane ogrodzenia, plecionki i tkaniny po bardzo zredukowanych cenach poleca firma RUDOLF JUNG, Łódź Wólczanska 151, Tel. 128-97, Rok założenia 1894.

צאהן־ארצט

J. ROZIN-REICHOW

האט זיך איבערגעצויגען

אויף 38 זגערזשער 38

(געגענאיבער זגערזשער 15)

נעהמט אן פון 10–2 מיטאג און 4–7 נאכב.

צו לעטשניצע־פרייזען.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט־פוס־איינלאגען בענען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס־אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 281-81.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען, מענער־שוואכע בע־האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

עהמט אן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אווענד, זונטאג פון 9–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע–לעטשניצע־פרייזען.

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און וועגערישע קראנקהייטען 876

פיעטרקאווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אן טעגליך פון $1^1/_2$–4 נ״מ און 6–9 אוו. זונטאג און אנדערע חגאות פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. S. Szifris

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף נאוואמיעסקא 15 טעל. 130-42

Dr. med. RACHELA LEWI

ספעצ. קינדערקראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף שרודמיעסקא 27

(פריהער ציגעל־גאס 6) טעל. 142-72.

מאשין־לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 63-137

עס נעהמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען: שיפמאן, וואלינסקי, שמירגעלד, קערשנער, לוביטש, שמערלאווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציקזאן, סראסאווסקי, יאקובזאן און דענטיסטין סטאראפאלסקא.

אורזיט ביז 3 נ״מ 3 זל.

קמח לפסח

למהדרין מן המהדרין

אונטער דער שטרענגער השגחה פון הרב דוד בער דק״ק אזארקאוו פון דער מיהל ל׳ייב נח ראזענבערג אין אזארקאוו, טעל. № 30

צו בעקומען ביי ש. מילעווסקי, לאדז, פלאץ קאסטשעלני 4, אין צוקערניע דזשיגאנסקי.

פראנצויזישער אונטעריכט

סטודענט פון א העכערען אויסלענדישען לעהר־אנשטאלט. מעסיגע פרייזען.

אלעע 1. מאי 35, וואוינונג 5, פראנט, 1־טען שטאק, רעכטס פון 5 ביז 10 אוועגד.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

-- און אנדולאציע --

ביי קערש, סקווערזאווא 15

אויטאגענישע שווייסונגען
מעטאל־בעארבייטונגען
שלאסעריי־ארבייטען
מאשינען־טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פריוואט־פאסטענס

א קוואליפיצירטע נייהערין צו ספארט־העמ־דער און אויבערוועש ווערט געזוכט. אדרעס צו ערפאהרען אין אדמיניסטר.

1327

ס׳ווערט געזוכט א שטעפער־געזעלן א נייהער, וואס זאל אויך קענען ארבייטען ביים טיש. וואדני רינעק 14, ביי ראטנעבער.

1333

ס׳ווערט געזוכט פון באלד א קוואליפיצירטע קראפט־שפולערין ביי לובינער פאלודניאווא 10.

לאקאלען

צו פערמיטען א געוועלב מיט א שטוב און ענצעלנע שטיבען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף מרדכי גבאים גאס 9, ביים ווירט א. צוקערמאן.

פון זאפארט צוטקצוגעבען א פראנט־צימער מיט 2 פענסטער מיט א בעזונדערן איינגאנג. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 31, וו. 6.

1329

Pokój umeblowany wszelkiemi wygodami natychmiast do oddania. Południowa 20, m. 84.

מיזוכט ארבייט

א מאניקוזשיסטקע זוכט א פאסטען, זגבאדניא 51. צו ערפאהרען ביי אייגען.

1328

א פעהיגער יונגערמאן, איבער 20 יאהר אלט פון אנשטענדיגע עלטערן זוכט וועלכע ס׳איז בע־שעפטיגונג בעגען קלענסטען לוין. די אדרעס אויס־צוגעבען אין אדמינ.

1334

אנאנסען־פרייז פאר א מילימעטער־שורה

פאר׳ן טעקסט–18 גר. פרייטאג און ערב־יו״ט–24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט–40 „ „ „ „ –60 „ „ „ „ „ 4 „

זאכ׳ן טעקסט–12 „ „ „ „ –18 „ „ „ „ „ 8 „

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען–20 גר. א מ/מ ואין דער זייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז:

אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ – 5 זל. א חודש, אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא–1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן גישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.